

Notarski vestnik

Leto VIII, številka 9, junija 2015

20 LET

Notarski vestnik

20 LET

Jubilejna edicija

Notarski vestnik - jubilejna edicija, junij 2015

Izdajatelj: Notarska zbornica Slovenije

Odgovorna urednica: Sonja Kralj

Uredniški odbor: Sonja Kralj, Marjana Tičar Bešter, Andrej Dokler, Aleksander Šanca

Naslov: Notarska zbornica Slovenije, Tavčarjeva 2, Ljubljana

E-mail: info.nzs@siol.net

www.notar-z.si

Oblikovanje, priprava in tisk: Artes studio® Sevnica

Vsebina

Nagovor predsednika Republike Slovenije	7
Uvodnik predsednice Notarske zbornice Slovenije	9
Nagovor predsednika Mednarodne unije latinskega notariata (UINL)	11
Nagovor predsednika Sveta notariatov Evropske unije (CNUE)	13
Zgodovina notariata	15
Notarske prisege na slovenskem	23
Dvajset let slovenskega notariata	25
Notarska etika	29
Kodeks notarske poklicne etike	33
Povzetek vsebine v angleškem jeziku	39

NAGOVOV PREDSEDNIKA REPUBLIKE SLOVENIJE

Notariat je v Republiki Sloveniji ustavna kategorija. Ko smo pred dvajsetimi leti v Republiki Sloveniji to javno službo po petdesetih letih ponovno uvedli, so se v strokovni javnosti pojavljala različna mnenja o tem, ali jo resnično potrebujemo, kakšne oblike naj bo in kakšna naj bodo pooblastila notarjev. Ko je leta 1995 začel veljati prvi zakon o notariatu v samostojni Republiki Sloveniji, smo se ukvarjali predvsem s tem, kako notariat ponovno uvrstiti v naš pravni sistem tako, da bi ga uporabniki njegovih storitev vzeli za svojega. Želeli smo, da postane tisti pomemben del pravnega sistema, ki bo še posebej prispeval h krepiti pravne države ter s tem povezanega občutka varnosti v pravnem prometu. Vsak dan posebej ugotavljam, kako zelo pomembno je zaupanje ljudi v pravno varnost.

Delo notarja posega na najbolj občutljiva področja posameznikovega življenja in delovanja. Zato je izjemnega pomena, da se notarji zavedate odgovornosti, ki jo nosite ob opravljanju vašega poslanstva. Notar mora biti zares in ne samo zaradi izrecne zakonske določbe, ki to zapoveduje, oseba javnega zaupanja. Ni veliko javnih služb in funkcij, za katere bi že zakon določil, da jih lahko opravlajo zgolj osebe z visoko moralno avtoriteto. Notarska služba je ena redkih takih.

Zakon o notariatu je bil do danes že nekajkrat spremenjen. Strinjati se je potrebno z opozorili Notarske zbornice Slovenije, da to dejstvo ni najboljše, če želimo ohraniti visoko strokovno in kakovostno raven opravljanja notarskih storitev. Vendar so spremembe, če so nujne, seveda dobrodošle.

Notarji ste s svojim delom v vseh letih ponovnega obstoja te javne službe v slovenskem pravnem redu prav gotovo dokazali, da je bila odločitev za ustanovitev notariata ob osamosvojitvi Republike Slovenije pravilna. Ljudje vam zaupajo, na kar jasno kažejo tudi analize, ki jih prav tako vsako leto v svojem letnem poročilu za področje notariata opravi varuh človekovih pravic. Prepričan sem, da boste tudi v prihodnje storili vse, da se bo to zaupanje še poglobilo.

Ob vašem jubileju vam izrekam iskreno spoštovanje in vam želim dobro delo tudi v bodoče.

Borut Pahor
predsednik Republike Slovenije

NA POTI DO SODOBNEGA, ODGOVORNEGA NOTARIATA

Od poosamosvojitvene prve ureditve notariata v Sloveniji leta 1995 smo tako notarji kot naši uporabniki in seveda tudi slovenski pravosodni sistem pridobili mnoge izkušnje, ki nam omogočajo, da izostrimo vizijo sodobnega notariata. V praksi smo dokazali, da razbremenjujemo delo sodišč, s čimer neposredno dvigujemo pravno varnost državljanov in hkrati znižujemo javno porabo. Dobro se zavedamo, da je področij, ki bi z našim prevzemom dodatno znižala pritisk na sodišča, še nekaj, zato bi bili neodgovorni, če ne bi skušali prepričati tako naše uporabnike kot državo, da je tak prenos koristen za vse.

V zadnjem desetletju so se dogajale dramatične spremembe ne le v okolju Slovenije, ampak tudi globalno. Te spremembe in med njimi še posebej gospodarska kriza so notarjem naložile veliko število nalog v okolišinah, ki so terjale strokovno odločanje na v praksi dotlej nepoznanih situacijah. Okoliščine so bile in so še vedno v marsičem izjemne, pogosto visoko konfliktne in predvsem take, ki so posredno zadevale usodo mnogih posameznikov, med katerimi nekateri niti niso bili naši uporabniki. Malokdo se zaveda, da smo notarji v večini primerov razrešili marsikateri obstoječi ali potencialni konflikt. Na nas je, da okolju dokažemo naše konstruktivno poslanstvo v družbi.

Notarji opravljamo pomembno funkcijo, saj predstavljamo nenadomestljivo vez med posameznikom in državo. Smo nepristranski, saj nam zaradi položaja priznavajo brezpogojno zaupanje tako država kot naši uporabniki. Formalno zaupanje nam je podano z zakonom, seveda pa moramo to zaupanje utrjevati tudi vsakodnevno v praksi. Ker naše preteklo delovanje dokazuje, da nam zaradi formalne narave to bolje uspeva v odnosih z državo, moramo v prihodnje toliko bolje poskrbeti, da se bo zaupanje glede vseh dimenziij našega delovanja poglobilo tudi med uporabniki. Z njimi notarji prihajamo vsakodnevno v stik. Razlagamo jim pravne rešitve, svetujemo in izdelujemo listine, ki posegajo v njihova osebna življenja kot tudi v poslovna razmerja. Smo razlagalci pravnih norm in neodvisni svetovalci ter prvi prag v varovanju pravne varnosti in pravne države. Pri tem se moramo zavedati, da so uporabniki v odnosih z državo šibkejši člen in ne glede na našo nepristranskost in zagotavljanje zakonitosti

vseh aktivnosti naših uporabnikov, nas ti obiskeujejo zato, ker so nepoučeni, negotovi in pričakujejo ne le strokovno, ampak tudi človeško oporo. Strokovnost v izvajanju pooblastil je nujen pogoj našega delovanja, razumevanje in sočutje pa nujen pogoj za naš ugled. Eden ne more brez drugega.

Kot pravniki pogosto pozabljam, da je posameznik izgubljen v poplavi starih in novih predpisov. Celo sami se pogosto ne znajdemo kar takoj. Nekaj, kar je samoumevno nam, ki imamo za seboj dolga leta študija in prakse, je našim uporabnikom ne le nerazumljivo, ampak celo tuje. Zato nas lahko jemljejo tudi kot nujno zlo, kot oviro na poti do realizacije svojih ciljev. V vsakem trenutku se moramo potruditi, da bodo razumeli, da ne predstavljamo nepotrebne ovire, nepotrebnega stroška ali celo sovražnika, ampak neodvisno strokovno pomoč. V položaju, ko uporabnik ne razume pravne materije, je ta naloga težka, ampak zato še toliko bolj nujna.

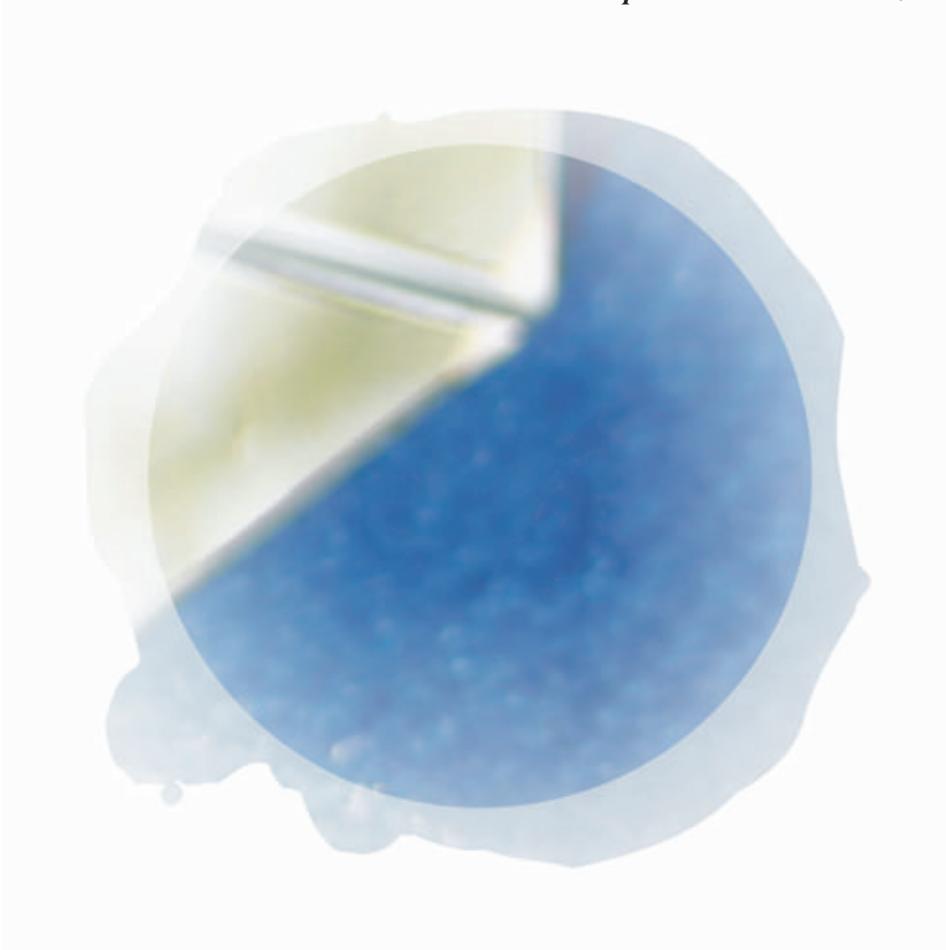
Ne glede na to, da so posamezne notarske pisarne neodvisne in samostojne, vsaka med nami s svojim delovanjem vpliva tudi na ugled in razumevanje vseh ostalih. Zato moramo v okvirih skupnih aktivnosti poskrbeti za uglaseno in usklajeno delovanje ne le na področjih, ki so opredeljena zakonsko, ampak tudi v svojem nastopu ter kolikor je le mogoče tudi v izgledu naših pisarn. Poskrbeti moramo, da bodo naši pogosto nepoučeni uporabniki razumeli pomen in domet našega delovanja za njihovo blagostanje in mir.

Verjamemo, da bo tudi država spoznala vlogo notariata v njenem nemotenem delovanju. Pravna država ni nekaj statičnega. Nenehno se razvija in spreminja. Zahteva stalno osmišljjanje razmerij med njenimi organi. V pogojih pospešene globalne migracije ljudi in kapitala, ki s seboj prinaša tako večje možnosti za razvoj posameznika kot tudi povečana poslovna in varnostna tveganja, je vloga notariata še toliko bolj izpostavljena. Verjamemo, da nismo le sposobni slediti globalnim trendom, ampak jih tudi soustvarjati. Verjamemo, da smo sposobni prevzemati pooblastila tudi na novih področjih, kot so urejanja pravnih razmerij v zakonskih zvezah, razvezah, premoženskih razmerjih, dedovanju, izterjavah in še kje, koder sodišča v prvem koraku

ni nujno obremenjevati. Notarji lahko postanemo še bolj del preventivnega pravosodja kot tistega dela pravne države, ki tudi v Evropski uniji prihaja vedno bolj v ospredje. Predstavljamo preventivo, ki je za državo brezplačna, za naše uporabnike pa stroškovno nevtralna.

Če bomo znali res odgovorno in človeško reševati dnevne zadrege naših uporabnikov na eni in razbremenjevati državo na drugi strani, bomo notarji ponosni ne le na našo vlogo v pravni državi, ampak bomo zadovoljni tudi z našim vsakodnevnim delom.

*Sonja KRALJ
notarka v Slovenj Gradcu
predsednica Notarske zbornice Slovenije*

NAGOVOR PREDSEDNIKA MEDNARODNE UNIJE LATINSKEGA NOTARIATA (UINL)

Dragi notarji Slovenije, dragi kolegi!

Z velikim zadovoljstvom se udeležujem praznovanja 20. obletnice ponovne uvedbe slovenskega notariata. Zelo sem vesel, da se ob tem dogodku lahko pridružim vsem slovenskim notarjem, še posebej, ker je Slovenija sijajen zgled uspešnega razvoja, med katerim je postala pravna država, ki kljub napadom v svoji zgodovini temelji na pravicah in pravilih za mir.

Kolikor vem, ima slovenski notariat zares dolgo tradicijo, ki se začenja v 18. stoletju in mu je ohranjala veljavo, dokler ni bil leta 1944 odpravljen. Na srečo je nova ustava republike Slovenije leta 1995 spet vpeljala to javno ustanovo, zavedajoč se velike koristnosti našega poklica za posameznike in državo. Slovenski notariat se je pridružil UINL-ju leta 1997 in je od takrat trden steber naše Zveze, zlasti v vzhodni Evropi. Ta zgodovina slovenskega notariata me napeljuje h krajšemu premisleku o preteklosti, sedanjosti in prihodnosti našega poklica.

Če mi dovolite, bi Vas najprej spomnil, da je dejavnost notarja, ki kot zasebni civilni uslužbenec verodostojno zapisuje sodne postopke, brez dvoma najstarejša nepretrgana veja pravnih poklicev po vsem svetu. V starodavnih Babilonu, Egiptu in pri Hebrejcih je to dejavnost opravljal scriba, pozneje, v rimskem cesarstvu, pa *scriptor*, *tabellius* ali *notarius*.¹

Dolgo je trajalo, preden je notarjev urad po zaslugu Rolandina de Passegèrija in njegove mojstrovine *Summa artis notariae* (1255) sredi 13. stoletja v italijanskem mestu Bologni bolj ali manj dobil svojo sedanjo podobo. Takrat je notar že postal nekakšen javni uradnik, resnično zanesljiv in zaupanje vreden sestavlavec listin, ki ga je za pisanje in overjanje listin potrdila oblast, to delo pa je opravljal v zasebni pisarni, na svojo odgovornost in pod državnim nadzorom.

Potem se je notarstvo razširilo po vsej celinski Evropi in navzgor v severna kraljestva, v kolonialnih časih tudi v Južno Ameriko, po vsej francosko govoreči Afriki, v nekdanje belgijske, holandske, francoske, italijanske, portugalske in španske kolonije, pozneje pa še v pomembnejše azijske dežele, vštevši

Kambodžo, Kitajsko, Indonezijo, Japonsko, Korejo, Laos, Mongolijo, Siam in Vietnam.

Dandanes ta intelektualna stvaritev, posvečena preprečevanju pravd, doživlja zares fantastičen svetovni uspeh – razen v deželah z občim pravom, kjer so notarji včasih, vendar ne nujno, le pravni praktiki, ki skrbijo za uzakonitev listin, overjajo pa jih večinoma v drugih pravnih strokah. Te dežele z občim pravom imajo veliko gospodarsko moč, pa njihovi poklicni pravniki včasih poskušajo izpodbijati upravičenost notarskega poklica in celo oporekajo njegovi gospodarski koristi.

Predvsem iz tega vzroka smo se zdaj znašli v času negotovosti, ko ni nič zagotovljeno za vedno. Okoliščine nas po mojem osebnem razumevanju odklanjajo, to pa je sijajno, ker nam daje enkratno priložnost, da dokažemo svojo gospodarsko in družbeno koristnost. Kakor vsi vemo, človek nima nobene pravice, če je ne more dokazati. Javna listina pa je najlažji, najcenejši in zelo zanesljiv dokaz te ali one pravice. Ker vsi pravni sistemi nastopajo v svetovni tekmi, bomo v prav bližnji prihodnosti morali dokazati gospodarsko upravičenost naše javne uradne listine, in če resnično verjamemo v njeno učinkovitost in kakovost, se ne smemo batiti tega izziva. Obenem pa moramo biti pripravljeni, da sprejmemmo in prilagodimo vsako novo tehnologijo, ki bi lahko izboljšala naš poklic.

Ne smemo pozabiti, da “naloga ustvari pravno osebo, ne pa nasprotno”.

Noben poklic ni nedotakljiv. Dolgo smo mislili, da so izredni družbeni prispevki notarske listine, ki s podpiranjem miru odvrača spopade in ustvarja zanesljiva pogodbena razmerja, zadosten dokaz o njeni koristnosti. Vendar to ni preprečilo mednarodnim denarnim ustanovam, da ne bi grajale verodostojnih javnih listin, češ da zavirajo razvoj poslovnosti in delajo dodatne, gospodarsko popolnoma neupravičene stroške. Dejansko pa takšna listina ne samo, da ne zavira poslovnosti, temveč je videti, da učinkuje ravno nasprotno. Za dokaz lahko podam, da omogoča boljšo povezavo pogodbenih razmerij v javnih vpisih in odpravlja večino pomanjkljivosti.

¹ Scriba, scriptor: ‘pisar’; tabellius: ‘tablopisec’; notarius: ‘pravni pisar’

Glede stroškov drži, da nastajajo v vsaki ustanovi, a ker notarska preprečuje pravde, so njeni daleč od pretiranih; nasprotno, naša listina omogoča precejšnje prihranke.

Potemtakem je nujno potrebno, da natančno dokažemo gospodarsko pomembnost te javne listine, in U.I.N.L. ima zdaj pomemben načrt: ovrednotiti makroekonomske stroške pravnih sistemov, ki nimajo mehanizma verodostojnosti.

Če želite izvedeti kaj več o načrtih in delu UINL-ja, lahko obiščete spletno stran: www.uinl.org

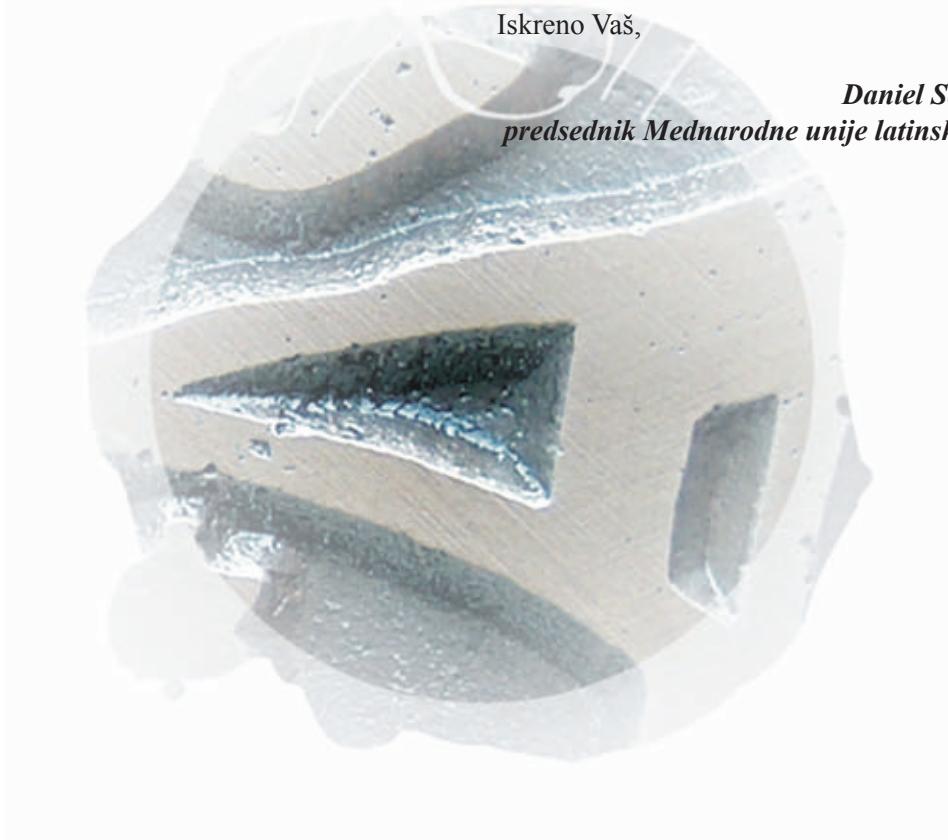
Za sklep še enkrat sprejmite, prosim, moje najboljše želje ob zelo spodbudni 20. obletnici.

Veselim se, da Vas bom videl na enem izmed prihodnjih srečanj UINL-ja, ko bomo razpravljali in iskali načine za dokazovanje naše družbene in gospodarske koristnosti.

Tako bi Vas rad vse povabil na naslednji mednarodni kongres UINL-ja, potekal bo med 19. in 22. oktobrom v Parizu, kjer se bodo izmenjavale zamisli notarjev z vsega sveta, ki imajo ista prepričanja in iste skrbi glede našega poklica v prihodnjih letih.

Iskreno Vaš,

*Daniel Sédr Senghor,
predsednik Mednarodne unije latinskega notariata*

NAGOVOR PREDSEDNIKA SVETA NOTARIATOV EVROPSKE UNIJE (CNUE)

V imenu Sveta notariatov EU (CNUE) in dvaindvajsetih evropskih notariatov, katerim predsedujem, čestitam slovenskemu notariatu ob 20. obletnici ponovne uvedbe notariata v Republiki Sloveniji.

Slovenski notariat je postal član CNUE leta 2004, ko se je s širitevijo EU skupaj s Češko, Poljsko, Slovaško, z Estonijo, Madžarsko, Latvijo, Litvo in Malto pridružil našim vrstam.

V tem času je slovenski notariat pokazal prizadevnost pri vključevanju v evropske zadeve s področja stroke. Še več, Slovenija je pozitivna pridobitev za organizacijo. V to sem se lahko prepričal tudi sam, ko smo sprejemali pomembne odločitve in delali na skupnih projektih.

Leta 2005 je slovenski notariat skupaj s Francijo in z Belgijo postal eden od stebrov Evropske mreže registrov oporok (ENRWA). Cilj te mreže je spodbujati iskanje oporok v tujini in poenostaviti vpogled vanje. ENRWA je eden naših večjih uspehov, saj je do danes povezal petnajst evropskih registrov oporok, kar zagotavlja večjo pravno varnost evropskih državljanov.

Slovenski notariat je prav tako aktiven pri vzpostavitvi Evropske notarske mreže (ENN), orodju, ki je namenjeno notarjem pri reševanju praktičnih vprašanj, povezanih s tujino. Mreža pokriva vseh dvaindvajset notariatov znotraj CNUE. V vseh državah deluje kontaktna točka, ki pomaga notarjem.

Omeniti pa moram tudi vodilno vlogo Slovenije pri vzpostavitvi Evropskega notarskega imenika. Ta aplikacija je dostopna v triindvajsetih jezikih in zajema 40.000 notarjev v EU. V imeniku najdemo kontaktne podatke notarjev in podatke o jezikih. Imenik je skupaj s številnimi spletnimi stranmi, ki uporabnikom nudijo informacije o dedovanju, premoženjskopravnem položaju zakoncev ter pravicah ranljivih družbenih skupin, velik doprinos notariata k ozaveščanju evropskih državljanov o njihovih pravicah.

Slovenski notariat je s svojim aktivnim sodelovanjem in pozitivno naravnostjo eden glavnih adutov evropskega notariata. Ponosni smo, da imamo v svojih vrstah notariat z dolgo tradicijo in izjemnim znanjem. Ponosni smo, da se lahko zanesemo na slovenski notariat, in zato skupaj slavimo 20. obletnico njegovega obstoja.

*Jean TARRADE,
predsednik Sveta notariatov Evropske unije*

ZGODOVINA NOTARIATA

Notariat

Za notariat velja obče pravilo, ki sta ga za Slovar nemške pravne zgodovine oblikovala Dolezalek in Konow¹. Pravita, da je to služba, ki »protokolira **pravno pomembne** dogodke po zasebnem ali javnem naročilu. O tem, kar notar sliši in vidi, sestavi listino. Takšna listina uživa javno veljavo (*instrumentum publicum*) in je izvršljiva ter predstavlja dokaz za videno in slišano«.²

Terminologija

V zgodovini, pred Notarskim redom cesarja Maksimilijana I. iz leta 1512 in zakoni iz leta 1855, 1871 in 1930, so »uradnika«, ki je po nalogu sestavil ***instrumentum publicum***, imenovali različno. Na zahodu v Rimu in na vzhodu so ga imenovali *tabellio* (rimski uradnik, ki se je ohranil v Bizancu, prek njega tudi v Istri in Dalmaciji in na bizantinski Siciliji, prim. C. 4. 21; Nov. 44; Nov. 73).³ Sedanji pojem notarja, tako Dolezalek in Konow, se je oblikoval neodvisno od rimskega v 10.–11. stoletju v severni Italiji in se od tam razširil po vsej Evropi.⁴

Prvotno je bil pojem notar uporabljen izključno za označevanje sodnega pisarja in v tem pomenu je pojem znan vsaj od 6. stoletja dalje (Dolezalek in Konow trditev dokazujeta z zapisom v Gratianovem dekretu C. 1 q. 2 c. 4). Podobno dokazuje ilustracija na sliki št. 1.

Slika 1: Schramm, J., Sodišče, Zgodnj tiski, 16. stoletje, Leipzig 1923.

Na ilustraciji, slika št. 1, vidimo sodišče, ki zaseda, in v levem vogalu pisarja, ki zapisuje, kar vidi in sliši. Sodnik predseduje sodišču, ki skladno s srednjeveškimi pravili zaseda javno. Pisar ima sicer pristojnost, ki mu gre zaradi pristojnosti sodišča, vendar pa je, kakor je razvidno iz posameznih srednjeveških zapisov, notar zapisovalec in hkrati priča pri določenem pravnem poslu (npr. 1259: »*Scripta sunt haec per manum Eustachii notarii.*«⁵). Ilustracija na sliki 2 severnoitalijanskega pravnega vira iz obdobja Langobardov prav tako potrjuje trditev omenjenih avtorjev. Na spletni strani časopisa Paviafree.it je bila objavljena iluminacija Edikta langobardskega kralja Rotarja, ki je nastal leta 643. Na iluminaciji, polni pravnih simbolov:

- v zgornjem levem vogalu stoji kraljev oproda in skladno s srednjeveškim običajem nosi cesarjev meč (*ex industria*) in s tem na samem začetku kaže, da gre za osebo in osebe v nadaljevanju, ki jih lahko preprosto imenujemo »kraljevi ljudje«;⁶
- močno izražena črna oblačila oprode se na ilustraciji ponovijo v oblačilu osebe, ki nekaj zapisuje – skladno z zgoraj omenjeno definicijo, je to oseba, ki zapisuje tisto, kar vidi in sliši;
- oproda in notar stojita; prav tako stoji parlamentarec; položaj oseb nakazuje, da je le kraljeva drža odločilna;
- sta osrednji osebi nedvoumno langobardski kralj Rotar, sedeč na prenosnem prestolu s krono na glavi in z vladarsko palico v roki. Kralj razpravlja ali aktivno vodi pogajanja. Pred njim stoji in k njemu je obrnjen parlamentarec, za katerim stoji oproda, ki ima v roki vejo, simbol parlamentarcev;
- kralja, parlamentarca in notarja povezuje pojem *lex*; pojem je viden na zavihu rokava desnice kralja, na desnici parlamentarca in na traku notarjeve listine.

Iz opisa ilustracije lahko zaključimo, da pojem notar ustreza na začetku postavljeni definiciji. Zapisuje vse, kar sliši in vidi, in zapisano bo imelo javno in zavezujočo veljavo, za kar jamčijo meč na ramenih kraljevega oprode, prenosni prestol, žezlo, krona in veja v roki parlamentarčevega oprode.

¹ Prim. Dolezalek, G., Konow, K.-O., *Hadwörterbuch zur Deutschen Rechtsgeschichte (HRG)*, 3. zv., Berlin 1984, stolpec 1043-1049.

² Dolezalek, G., Konow, K.-O., n. d., stolpec 1043.

³ Prim. Vilfan, S., *Rechtsgeschichte der Slowenen*, Graz 1968, str. 105-106, opomba 13.

⁴ Prim. Dolezalek, G., Konow, K.-O., n. d., stolpec 1043.

⁵ Planer, E., *Recht und Richter in den innerösterreichischen Landen Steiermark, Kärnten und Krain*, Graz 1911, str. 283.

⁶ Prim. Schmitt, J.-C., *Geste v srednjem veku*, Studia humanitatis, Ljubljana 2000, str. 13.

Slika 2: Langobardski kralj Rotar⁷

Prisotnost sodne in upravno-zakonodajne komponente zgodnjega srednjeveškega pravnega življenja v obrazcih istrskih pravnih dokumentov potrjuje Darovec s svojimi raziskavami istrskih pravnih dokumentov. S tem potrjuje tudi prej navedeno trditev ter zaključuje, da je v obrazcih istrskih pravnih dokumentov v obdobju med 6. in 12. stoletjem zagotovo prisoten romanski, langobardski in frankovski vpliv notarske prakse in ga je kot takega prevzela za svojega beneška notarska pisarna po drugi polovici 12. stoletja.⁸

Protonotar in Apostolski protonotar

Ob rob pojmu notar dodajmo še »legistično« in »kanonistično« terminologijo, ki s pristojnostjo

notarja v našem pomenu besede nima veliko. Protontar in Apostolski protonotar sta imeni za službi, ki sta iz pojma notar sicer izšla, zato je v izogib mešanju pojmov potrebno, da ju omenimo.⁹ Pojem Protonotarius je zastopan v cesarski pisarni in pojmom Protonotarius Apostolicus v pisarni papeške kurije. Pojem *Protonotarius* (nem.: *Oberster Schreiber*, slov.: vrhovni pisar) bi naj bil, tako Döhring, starejši, poznoantični grško-rimski pojem, ki pa kot tak ni zadostno izpričan v listinskem gradivu. Zagotovo, tako Döhring, izhaja iz bizantinske cesarske pisarne.¹⁰ Dokončno je bil umeščen v pravno življenje države z imenovanjem cesarja Friderika Barbarose 18. novembra 1157, podanika Henrika. Z dekretom je imenoval Henrika za *protonotarius aulae (curiae) imperialis* in ga s tem v cesarski hierarhiji postavil neposredno za kanclerja. Bil je dejanski predstojnik vseh poslov cesarske pisarne.¹¹

Protonotarius Apostolicus je izpričan v »Liber pontificalis«, ki je nastal okoli leta 100, v času papeža Klemena (čas preganjanja kristjanov), ko je ta ustanovil sedem regij rimske cerkve in za njihove upravne predstojnike postavil notarje. Dokončno se je služba izoblikovala v času papeža Julija I. (337-352), ko so ti notarji postali kolegij *primicerius notariorum* (notarji voščenih tablic). Postali so najvplivnejši uradniki in najtesnejši svetovalci papežev.¹²

Omenjeni službi si z notariatom delita le ime. Po svojih pristojnostih sta nosilki pomembnih nalog, med drugim diplomatskih misij in vizitacij in ju zasledimo kot alter ego vladarja ali papeža.

Listine in kraji, povezani z notarskim poklicem

Instrumentum publicum je pojem, tesno povezan z notarji in notariatom kot institucijo. Listina, ki jo je izstavil notar, je imela javno veljavo, je uživala verodostojnost. Verodostojnost je bila vedno in izključno vezana na imenovanje notarja. Z imenovanjem je notar postal *persona publica*. Prva imenovanja, tako cesarske kakor tudi papeške pisarne, so izpričana že v 12. stoletju. Kot posledica imenovanj se je na začetku 13. stoletja za potrebe notariata na številnih univerzah izoblikoval študijski program

⁷<http://www.paviafree.it/storia/pavia-capitale-dei-longobardi-una-saga-avvincente-durata-due-secoli.html>.

⁸Prim. Darovec, D., Inventar notarskih spisov v Pokrajinskem arhivu Koper (1558-1850), Koper 1996, str. 9 sl.

⁹»Legisti« – leges, so bili ljudje, ki so se v srednjem veku ukvarjali s civilnim pravom, in »kanonisti«, tisti, ki so se ukvarjali s cerkvenim pravom.

Pojma sta se prvič pojavila v času glosatorjev. Prim. Mitteis, H., Lieberich H., Deutsche Rechtsgeschichte, 19. izdaja, München 1992, str. 232. Prim. še: Kocher, G., Privatrechtsentwicklung und Rechtswissenschaft in Österreich, Grundlagen des Studium, Böhlau Wien, 2. izd., Wien 1997, str. 39 sl.

¹⁰Prim. Döhring, E., Protonotar, v: HRG 3. zv., Berlin 1984, stolpec 2044-2048.

¹¹Prim. Döhring, E., n. d., stolpec 2044-2045.

¹²Prim. Schadow, Th., Protonotarius Apostolicus, v: HRG 4. zv., Berlin 1990, stolpec 1-2.

ars notaria. Program izobraževanja notarjev ni bil del pravnih, temveč del artističnih fakultet. Kljub izobraževanju na artistični šoli je notar lahko postal le tisti, ki je bil določen čas notarjev pomočnik. Iz tega časa je znanih več pomembnih učiteljev notarske umetnosti, med njimi omenjajo Reinerija iz Perusie (živel naj bi med 1211 in 1227), Salathiela (umrl 1274 ali 1275) in predvsem Rolandina Passagierija (umrl 1300) iz Bologne, ki je v času življenja napisal tri pomembna, zelo razširjena in večkrat ponatisnjena dela (*Tractatus de notius, Summa artis notariae, Flos ultimarum voluntatem*).¹³

Standard notarjev je povečeval notarski praktik. Tak notarski praktik je znan iz gornjeavstrijskega samostana Baumgartenberg iz 14. stoletja z naslovom »Formularis de modo prosandi«.¹⁴ Podoben notarski praktik hrani tudi Minoritska knjižnica Ptuj. Sestavlja ga je Adam Volck, *notarium publicum*, leta 1647.

Slika 3: Notarski praktik¹⁵, Minoritska knjižnica Ptuj, Sig. 1478 LVII.

Kazalo praktika priča o področjih, za katera je bil notar v evropskem prostoru pristojen. Govori o notariatu na splošno (*De Arte et Officio Notariatus*), o postopkih (*De Processibus*), o pričah (*De Disputationibus Testium et Attestatorum*) in upravi (*De Rebus Rempublic. Concernentibus*). Podpisana je Adam Volckmann, javni notar, imenovan skladno s saškim privilegijem (Adamum Volckmannum, Schönbachensem, Notarium publicum. Editio Iv. Auctior er Correctior. Cum Privilegiis, Sac. Casar. Majest. & Serenißimi Electoris Saxon).

Notarski praktik je bil za takratnega notarja vsaj toliko pomemben kakor za sodobnega digitalno urejena pisarna. Zaradi oblične (formalne) obveznosti pri sklepanju pravnih poslov (o tem priča omenjeni praktik, tiskan v Leipzigu) je bila takšna zbirka dragocena in nepogrešljiva ter zaradi tega pri sklepanju poslov pravne narave tudi odločilna.

Notarii publici

Iz že povedanega lahko razberemo, da so se v zgodovini zavedali pomena javnega življenja in z njim povezane verodostojnosti. Pri tem ni bilo izjem. Pomembnost vprašanja lahko vrednotimo iz treh izhodišč, in sicer: najprej zasledimo različne posamične akte vladarjev, tako posvetne kakor tudi religiozne, potem odziv tistih, ki so vzbujali, in tistih, ki so opravljali službo notarja, in kot zadnja sledi sistematična ureditev področja, začenši z Notarskim redom cesarja Maskimilijana I. iz leta 1512 pa vse do Zakona o notariatu iz leta 1994, ki je zadnje spremembe doživel leta 2013.

Posamični akti

Med prve akte zagotovo štejemo dekret Lateranskega koncila iz leta 1215, ki je v svojem 38. kanonu zapisal, da je za protokoliranje v sodnih postopkih treba prepustiti ta opravila javnim osebam (persona publica).¹⁶ Leta 1291 je papež Nikolaj V. z listino pooblastil salzburškega nadškofa za imenovanje pripravnih mož za izvajanje javnega notariata.¹⁷

¹³Prim. Dolezalek, G., Konow, K.-O., n. d., stolpec 1044.

¹⁴Prim. Balt, H., Kocher, G., Österreichische Rechtsgeschichte, Graz 1995, str. 119.

¹⁵Knjižnica, Minoritski samostan Ptuj, *Informatio Notarium Vnd verbesserte Notariat=Kunst, Oder Hand und Formularbuch*.

¹⁶Prim. Dolezalek, G., Konow, K.-O., n. d., stolpec 1044.

¹⁷Prim. Holcman, B., Korenine notariata na Slovenskem, v: *Katalogi 8, Korenine notariata na Slovenskem, Maribor 1996*, str. 13.

Notarii publici kot sestavljevalci praktikov

Formulae iuris je praktik notarja, ki poleg predlog vsebuje še prepise javnih in zasebnih listin. Enega takšnih hrani knjižnica v Dresdnu in ga je sestavil notar Ulrich Klenegker iz Rottenmana. Praktiki imajo dvojno vrednost. Z eno kažejo na način poslovanja, iz druge je mogoče spoznati dogajanje v določenem kraju. Klenegkerjeva zbirka tako poleg formalnega prinaša v »kartulariju« listino, ki je nastala v Ljubljani in govori o prihodkih in odhodkih uradov, ječe in mitnice, ter listino, ki je nastala v Lenartu v Slovenskih goricah, ki govori o letnem sejmu na praznik sv. Janeza apostola.¹⁸

Ob povsem praktičnem pristopu k poslovanju notarjev pa ne smemo pozabiti omeniti prizadevanj posameznih notarjev in univerz, ki so notarje izobraževale.

Sistematično urejena služba

Potrebo po notariatu, tako preambula k Notarskemu redu cesarja Maksimilijana I. leta 1512, so narekovale nevednost, malomarnost in zahrtnost. Isto predpostavko zasleduje Notarski zakon iz leta 1871, saj so želeli z zakonom utrditi notarjev položaj, verodostojnost in pravno varnost.

Pravni red od leta 1512 do 1930 obsega naslednje predpise za področje notariata:

1512. leta je cesar Maksimilijan I. izdal Notarski red, po skoraj 340 letih (338) so leta 1850 s cesarskim patentom notarski red uzakonili. Sledil je še zakon iz leta 1871 in po prvi svetovni vojni za Kraljevino Jugoslavijo Zakon o notarjih (javnih beležnikih) leta 1930.

Notarski red cesarja Maksimilijana I., 1512

Pravna varnost (da ne bi pozabili - nem. »damit sye nit vergessen gesetzt durch mitten & schrift in ewiger gedenkniß behaltn und glaubwirdig offen urkund ...« - in s pomočjo zapisanega ohranili v večnem spominu na verodostojen način v javni listini) je tisto, kar naklanja predvidljivost. Oseba, ki je sprejela službo notarja, je bila dolžna cesarju priseči.

Za razliko od sodobnega notariata pa je bila verodostojnost notarja samo enosmerna, sam ni bil zaščiten, za nastalo škodo je odgovornost nosil sam.

¹⁸Prim. Holzman, B., n. d., str. 15.

¹⁹Meyer, A., Die Notariatsordnungen von 1512 und 1871 als Beiträge zur Rechtssicherheit, Salzburg 1971, str. 45. Prim. še: Holzman, B., n. d., str. 17.

Namen notarskega reda

Namen notarskega reda je bil utrditi položaj notarja. Določbe notarskega reda so tako samo zapis že znanih pravil in s cesarsko sankcijo omogočena verodostojnost. Skladno z zapisu in zbirko ilustracij Damhouderja, nizozemskega pravnika, je notarjevo delo potekalo v glavnem na dveh področjih, in sicer v skrbi za sirote in kot pomoč pri dedovanju. Znani sta ilustraciji, iz katerih je razvidna aktivna vloga notarja, ki ga imenuje scriba. Objavljamo samo tisto, ki prikazuje vlogo notarja v skrbstvenih zadevah. Notarjevo prvobitno in zgodovinsko preverjeno

Slika 4: Damhouder, De Tuttelis, 16. st., Kraljeva knjižnica Amsterdam.

poslanstvo je sestava verodostojne javne listine. To dejstvo potrjuje izjava avstrijskega zveznega pravosodnega ministra dr. Josefa Geröja, ki je izjavil, da »sodnik sodi, odvetnik zagovarja posameznikove zasebne interese pred javnostjo, notar skrbi za pravno varnost. Kot sestavljevec listin v nepravdnem postopku je dolžan stranke pravilno usmeriti in z nedvoumnostjo pri sestavljanju listin graditi pravno državo«.¹⁹

Slika 5: Notarski signet, Jurij Hilprand, Gernot Kocher, Zeichen und Symbole des Rechts, Böhlau 2012, slika 202.

Sodni red za Štajersko iz leta 1622 in Splošni sodni red cesarja Jožefa II. iz leta 1781 sta vlogo notarjev povsem izključila iz življenja države in državljanov. Šele *Promemoria* avstrijskega vrhovnega sodišča (*Oberste Justizstelle*), ki jo je 1844 naslovilo na cesarja, je spodbudila resne razprave o vnovični oživitvi notariata. Notariat je potreben za varen in urejen pravni promet.²⁰

Notarski zakoni 1850, 1871 in 1930

Vsi zakoni so odsev sprememb 19. in 20. stoletja v pravosodju. Notar je postal nosilec oblasti (*Gewaltträger*) za določeno območje, ki ni smelo biti manjše od sodnega okraja.

Naloge notarja

Notar v Škofji Loki, Janez Triller, je v svojevrstnem reklamnem letaku, ki ga je napisal 1856. leta v slovenskem jeziku, ko je bil uradni pravosodni jezik nemški, in je še toliko bolj dragocen za pravosodnost, opisal namen notariata: »Naj imenitniši namen notarstva je, da notar slehernimu, ki se njemu

zaupa, pri vsakoraznih pravšnih opravilih, pismih in pogodbah, z jedno besedo v vseh razmerah, v katerih se kdo v kako dolžnost zaveže, al si kako pravico izgovori, pride v pomoč in ga obvarje vseake nevarnosti. Zraven ima notar tudi pravico, da tudi nekatere uradniške spričbe čez gotove djanja in sporočila potem vse nepravdarske vlage in prošnje na vse sodnije, uradnije in oblastnije sostavlja, in da ga tudi sodnija sama za kako uradniško delo posebno pooblasti. Notar je tedaj v najpoglavitniših zadeh v svojiga poklica očitno postavljen in v prisego vzet oskerbnik v vseh pravodotičnih razmerah.

Posebna dobrota notarstva je pa ta, da pisma od notarja napravljene so po postavi za očitne in polnoverjetne izrečene in da se pravice iz tach pisem izvirajoče hitreje kakor z nenotarskimi pismi dognati zamorejo.^{«21} Se pravi, notar je oseba, vredna kvalificiranega zaupanja, oskrbnik pravne varnosti in izvršljivosti.

Njegov pečat, ki je zamenjal notarski signet in ga je notar dodal na koncu listine kot posebno znamenje

²⁰Prim. Meyer, A., n. d., str. 45 sl.

²¹Triller, J., *Oglas*, v: *Hudovernik, Notarski vestnik*, št. 3., 1926, str. 30-31.

Slika 6: Sestavljanje poslednje volje, *Corpus iuris civilis*, 16. stoletje.

svoje oblasti, je posledica izvolitve »od visokiga c. k. ministerstva pravosodja«.

Pečat in njegov podpis sta zagotovilo verodostojnosti njegove oblasti in sta notarski instrument.

Dolžnosti in pravice notarja

Notarski zakon iz leta 1850, iz tega je izhajal tudi Loški notar Triller, je predvidel, da »notar vsako njemu izročeno v njegovo opravilnost spadajoče delo z vso varnostjo in vestjo po postavah natanjko in nemudoma izpeljati (mora), vse zvijače odstraniti in tak pervi izvir nesrečnih pravd zadušiti. Pravično in pošteno mora biti njegovo vodilo. Notar je tedaj tudi zavezан vso škodo, ki bi iz nevestnoga ali nerednoga opravljanja izvirala, iz svojega premoženja poverniti«. Naloga oziroma dolžnost notarja mora biti, zagotoviti

pravno varnost in izogniti se nepotrebnim pravdam - je oblikovalec verodostojne javne listine, svetovalec strank in sodni poverjenik v nepravdnih zadevah. Za morebitne napake ima v zakonu predvideno posebno zavarovanje, za katerega pravi, da je on, kakor tudi vsak notar, dolžan »za povernjenje tacih škod zavarilo položiti, kakor sim ga tudi jaz s 1000 gld. že vložil«.²²

Pravica notarja je za dobro opravljeno delo prejeti plačilo, ki pa ne bo nikoli višje od predpisane notarske tarife.

In na koncu oglasa je Triller zapisal: »Prizadeval si bodem z vsemi močmi, svoje dolžnosti natanjko in z veseljem spolnovati, željam pa tudi, da si bi pri slavnih c. k. uradnjah, kakor pri častitimu ljudstvu prizadobil zaup in zadovoljnost, ktero ohraniti mi bode skerb poglavitna.«²³

²²Triller, J., n. d., str: 31.

²³V Loki, 21. decembra 1856, Janez Triller, l. r. c. l. notar.

Iz zapisanega izhaja, da so, tako Maksimiljan v svojem notarskem redu kakor zakoni po letu 1850, postavljeni notarja s prvotno nalogo: biti varuh pravne varnosti. Pravna varnost je bila zagotovljena z javno in izvršljivo listino, ki jo je sestavila verodostojna in zaupanja vredna oseba.

Arhivsko gradivo, shranjeno v slovenskih arhivih

Arhivsko gradivo priča, da zgodovina notariata, bogata z imeni notarjev, ki so delovali v določenem okolju in časovnem okviru, ni samo suhoporno naštevanje, »temveč je živo ogledalo življenjskih okoliščin; ni zaključeno in dokončno obdelano področje, ampak podvrženo nenehnim spremembam«, ki so posledica novih spoznanj in ugotovitev. Kriteriji presojanja nastalega gradiva in s tem povezanega dela omogočajo vrednotenja institucije notariata z vidika razvoja, vidika nalog in razvoja nalog ter s tem povezanim nastajanjem gradiva. Samo gradivo daje vpogled v pristojnosti, razvoj pristojnosti, rast pristojnosti institucije in primernost posameznih postopkov, ki opravičujejo obstoj institucije kot take, ter v način reševanja nalog, in ne nazadnje, koliko se je z institucijo dvignil standard pravne varnosti.

Sklep

Leta 1930, po prvi svetovni vojni, je bil sprejet Zakon o notariatu (javnih beležnikih). Pojem »beležnik« govori o nalogi notarja (za)beležiti vse, kar vidi in sliši. Hipoteza, postavljena na začetku, drži. Videti in slišati, to zapisati v takšni obliki, da bo imelo javno zavezujčo učinek. Iz redov in posamičnih aktov odseva skrb za pravno varnost, zato še toliko bolj čudi dejstvo, da so 1944. leta z odredbo AVNOJ-a sprejeli Odlok o ukinitvi institucije notariata.

Postavlja se vprašanje, ali je bil argument »enotne politične, izvršne in sodne oblasti« dovolj pravniško domišljen argument in ali nista z ukinitvijo izgubili pravna varnost in verodostojnost. Zavedati se moramo, da je v skoraj sto letih na Slovenskem delovalo 239 notarjev, ki so sestavili in zapisali za skoraj 220 tekočih metrov gradiva, kolikor ga je po evidencah javne slovenske arhivske mreže ohranjenega. Delo notarjev in ohranjeno gradivo pričata o aktivni gospodarski dejavnosti okolja in standardu pravne

varnosti, ki je bila z institucijo notariata zagotovljena. Zato postavljeno vprašanje toliko bolj bode v oči. Od leta 1995 v slovenskem prostoru znova deluje institucija notariata in zagotovo danes še toliko bolj velja ugotovitev notarja Andreja Škrka, ki jo je zapisal 1996. leta, da se je z notariatom, ki je bil sicer pod »posebno pozornim pogledom javnosti« pa vendar povečalo zaupanje v vse listine, ki so bile podpisane ali sestavljene pred notarjem. Postavila se je institucija, primerljiva »notariatu v državah zahodne Evrope, kjer predstavlja enega branikov zakonitosti v družbi in pravne varnosti državljan«.²⁴

Literatura

- Balt, H., Kocher, G., *Österreichische Rechtsgeschichte*, Graz 1995.
- Darovec, D., *Inventar notarskih spisov v Pokrajinskem arhivu Koper (1558-1850)*, Koper 1996.
- Döhring, E., Protonotar, v: HRG 3. zv., Berlin 1984, stolpec 2044-2048.
- Dolezalek, G., Konow, K.-O., Notar, Notariat, v: *Hadwörterbuch zur Deutschen Rechtsgeschichte (HRG)*, 3. zv., Berlin 1984, stolpec 1043-1049.
- Holcman, B., Korenine notariata na Slovenskem, v: *Katalogi 8, Korenine notariata na Slovenskem*, Maribor 1996, str. 11-24.
- Kocher, G., *Privatrechtsentwicklung und Rechtswissenschaft in Österreich*, Grundlagen des Studium, Böhlau Wien, 2. izd., Wien 1997.
- Meyer, A., *Die Notariatsordnungen von 1512 und 1871 als Beiträge zur Rechtssicherheit*, Salzburg 1971.
- Mitteis, H., Lieberich H., *Deutsche Rechtsgeschichte*, 19. izdaja, München 1992.
- Planer, E., *Recht und Richter in den innerösterreichischen Landen Steiermark, Kärnten und Krain*, Graz 1911.
- Schadow, Th., Protonotarius Apostolicus, v: HRG 4. zv., Berlin 1990, stolpec 1-2.
- Schmitt, J.-C., *Geste v srednjem veku*, Studia humanitatis, Ljubljana 2000.
- Škrk, A., *Tradicija notariata ni zamrla*, v: *Katalogi 8, Korenine notariata na Slovenskem*, Maribor 1996, str. 7-9.
- Triller, J., Oglas, v: *Hudovernik, Notarski vestnik*, št. 3., 1926, str. 30-31, objava: *Katalogi 8, Korenine notariata na Slovenskem*, Maribor 1996, str. 3-4.
- Vilfan, S., *Rechtsgeschichte der Slowenen*, Graz 1968.

notarske prisege na Slovenskem:

»Prisegam,
da bom
cesarju zvest
in poslušen,
da bom
neomajno spoštovan
temeljne predpise države
in da bom
mojo službo
cesarjevega notarja
po predpisih
in zakonih
natančno in vestno
izpolnjeval,
tačo mi Bog pomaga!«

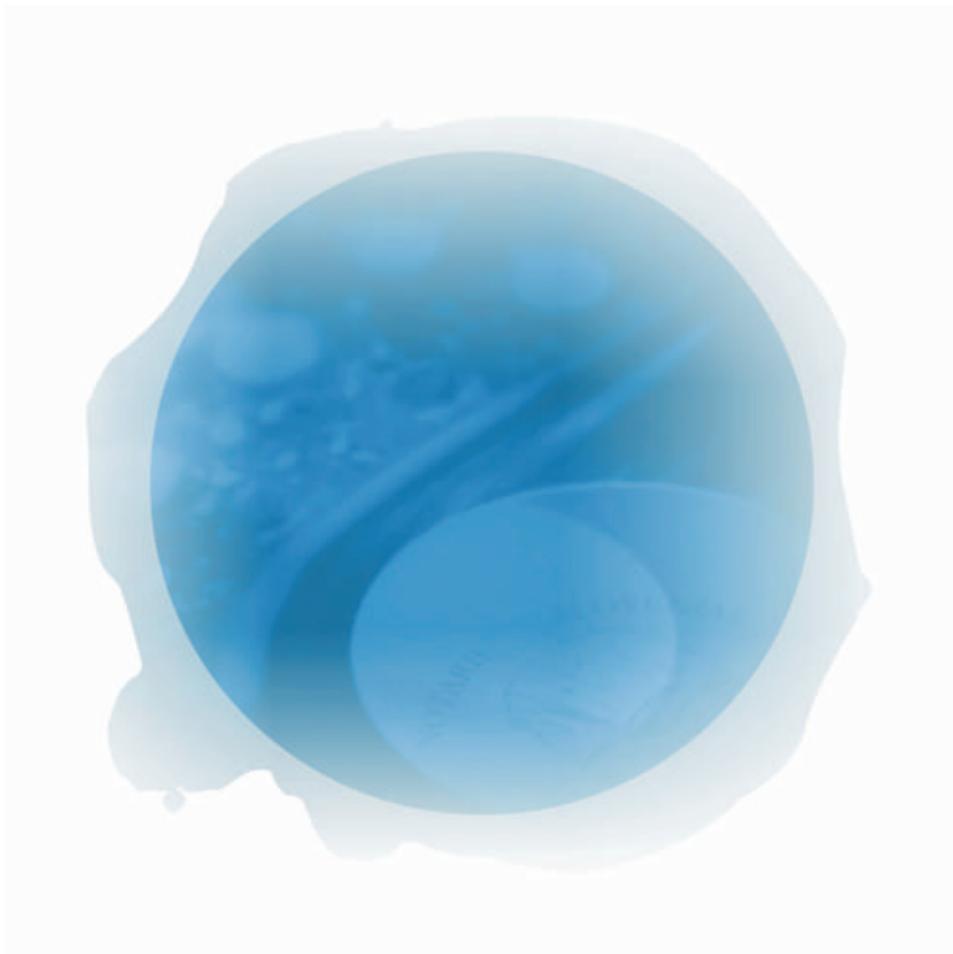
»Prisegam,
da
bom
spoštoval
pravni
red
Republike
Slovenije
in
notariat
opravljal
vestno,
pošteno
in
nepristansko..«

»Jaž n. n.,
nastopajoč dolžnost
javnega notarja,
prisegam
na vsemogočnega Boga,
da bom
vlastajočemu kralju
kraljevine Jugoslavije
zvest
in da bom opravljal
svojo notarsko službo
po zakonih
in zakonskih določbah
zvesto, točno in vestno.
Tačo mi Bog pomaga!«

leta 1871

leta 1994

leta 1930

DVAJSET LET SLOVENSKEGA NOTARIATA

Naj najprej razčistim dilemo o pomenu besede »notariat« v tem prispevku. Ali s tem mislim notarski urad? Lahko bi, vendar ne. Mislim na javno službo notarske dejavnosti in na notariat kot notarski poklic. In tega ureja Zakon o notariatu. Prvič sem ga bral, ko sem bil še sodnik. In se odločal med tremi možnostmi nadaljevanja poklicne poti: sodnik, odvetnik ali notar. Iskreno povedano, zakon me ni navdušil. Bral sem: notar ima pečat in žig, skrbno ju mora varovati, pisati mora na papir s trajno obstojnim črnilom, prazna mesta mora izpolniti s črtami, če obsega listina več pol (?), mora vse prešiti z jamstvenikom, nato pritrdirti s pečatnim voskom ali lepilnim trakom..., in tako dalje. V zakonu nisem našel veliko možnosti za kreativnost, kakršna je potrebna pri sodniškem ali odvetniškem poklicu. Po dvajsetih letih notariata ne mislim več tako. Pravzaprav sem mnene zelo hitro spremenil. Notariat gotovo ni dolgočasen. In notar je lahko tudi ustvarjalen.

Ponovno se je na tem področju v Sloveniji začelo dogajati pred več kot dvajsetimi leti. Že precej pred letom 1995 so se začele priprave sprememb zakonodaje za ponovno uvedbo notariata. O tem se je razpravljalo ob pripravi ustavnih amandmajev v letu 1989.¹ Pravna fakulteta v Ljubljani je ob podpori ministrstva za pravosodje v letu 1994 pripravila seminar za (bodoče) notarje, na katerem so sodelovali vrhunski poznavalci tega področja: dr. Andre Schwachtgen, predsednik Mednarodne Unije latinskega notariata, dr. Uve Kirscher, predsednik Avstrijske družbe za mednarodno sodelovanje na področju notariata, dr. Klaus Woschnak, poslovodja Avstrijske družbe za mednarodno sodelovanje na področju notariata in dr. Judit Bokai, predsednica Madžarske notarske zbornice.²

V četrtek, prvega junija 1995 so se odprli notarski uradi. Ter se takoj napolnili s strankami, ki so potrebovale overjene kopije pomembnih dokumentov, overjene podpise na pogodbah o nakupu stanovanj, overjene sklepe družbenikov za vpis v register in druge vse mogoče overitve. Podrobno je o vročih junijskih dneh v sveže odprtih notarskih pisarnah,

v Notarskem vestniku po zaključeni petletki, pisal Andrej Škrk, prvi predsednik Notarske zbornice Slovenije.³ Ni nam bilo dolgčas.

Sam sem kot največjo značilnost prvih petih let občutil neverjetno enotnost in kolegialnost vseh notark in notarjev. Skoraj popolna udeležba na prvih izobraževanjih. Ta so potekala ob večerih in ob vikendih. Nihče se ni prišel zgolj »pofočkat«. Delavnik v notarski pisarni ni bil šala. Od jutra do večera je bilo potrebno zbrano odgovarjati na vprašanja z vseh področij prava. Pravo gospodarskih družb, stvarno pravo, obligacijsko pravo, dedno pravo ... Poleg tega je se je bilo potrebno pogovarjati o poenotenu notarskega poslovanja in o notarski tarifi. Pred uvedbo notariata je stranka na sodišču plačala za overitev podpisa na pogodbi od 550 SIT (2,30 EUR) do 5.500 SIT (22,95 EUR). Skupščina Notarske zbornice Slovenije je sprejela prvo tarifo 13. maja 1995. Za overitev podpisa na pogodbi je bilo potrebno plačati od 665 SIT (2,77 EUR) do 16.625 SIT (69,37 EUR). Po dvajsetih letih je za enako storitev potrebno plačati od 5 EUR do 100 EUR. Po podatkih Statističnega urada RS so se nekatere cene v dvajsetih letih (na primer cena skodelice kave) od leta 1991 do leta 2011 povečale za triindvajsetkrat, striženje pri frizerju celo za sedemindvajsetkrat. Ti podatki vodijo k dvema zaključkom. Prvi je, da je bila tarifa na začetku previsoko postavljena. In drugi, da se je tarifa v dvajsetih letih premalo prilagodila rasti cen. Previsoka tarifa na začetku gotovo ni pomagala pri oblikovanju javnega mnenja o notariatu. In slabega vtisa se še do danes nismo povsem znebili. Zato tudi težave in blokade pri kakršni koli prilagoditvi tarife inflaciji. Takšna prtljaga notariatu ni pomagala ob pretresih, ki so ga čakali v novem tisočletju.

Drugopet letko smo začeli sprizadevanjiza spremembou tarife. Pred petnajstimi leti je notarska zbornica določala tarifo v soglasju z ministrom za pravosodje, kar v sedanjih časih zveni utopično. Spremenjena tarifa je začela veljati aprila 2001. V javnosti in pri matičnem ministrstvu je bila samoiniciativnost notarjev dobro sprejeta in sledilo je kratko mirno

¹Janez Breznik: *Notariat znova v Sloveniji, Pravna praksa, 1991, št. 23-24, str. 5-6.* Dr. Marko Ilešič: *Zemljiška knjiga in register podjetij ter vloga notarjev, Pravna praksa, 1991, št. 23-24, str. 18.* Gorazd Šifrer: *Kdo lahko napiše akt oziroma pogodbo o ustanovitvi d.o.o., Pravna praksa, 1991, št. 2, str. 5.*

²Pravna praksa, 1994, št. 9, str. 34-35.

³Andrej Škrk: *Leto 1995 – začetek dela notarjev v Republiki Sloveniji, Notarski vestnik, junij 2000, stran 2 in 3.*

obdobje. Zahteve za ukinitve latinskega tipa notariata in za znižanje tarife so potihnile, zbornica se je preselila v nove lastne prostore na Tavčarjevi ulici v Ljubljani, zaživila je spletna stran, projekt e-notar, ustanovljena je bila Notarska akademija. Kasneje se je pokazalo, da je bilo to le zatišje pred viharjem. Začelo se je v medijih, nadaljevalo se je v politiki. Prva afera je nosila ime »Zbiljski gaj«. Mediji so za oškodovanje kupcev nepremičnin zaradi finančne nesposobnosti investorjev dokončati gradnjo, krivili notarje, ki so sestavljeni prodajne pogodbe. Druga afera je nosila ime »Orion«. Tu je šlo za pogodbe o zavarovanju terjatve posojilodajalca, ki je od posojilojemalca najprej kupil nepremičnino in jo nato prodal nazaj s pridržkom lastninske pravice za čas do vračila posojila. V vrhuncu enoglasne medijske in politične kritike notarjev, je Vrhovno sodišče RS konec leta 2004 v nasprotju z dotedanjim sodno prakso nižjih sodišč, pravno konstrukcijo razglasilo za nično. To ni kritika sodne prakse, le dokaz zahtevnosti notarskega poklica. Upoštevanje trenutne sodne prakse še ne pomeni, da ta ne bo kasneje popolnoma drugačna.

Posledice viharja v začetku drugega tisočletja so se kazale še v tretji petletki notariata. Zanjo je bilo značilno zmanjševanje pristojnosti notarske zbornice. Pravilo, povzeto iz avstrijskega pravnega reda, po katerem je notarska zbornica opravila izbiro kandidatov in za vsako razpisano prosto mesto predlagala tri kandidate za imenovanje ministru za pravosodje, je bilo spremenjeno. Sedaj zbornica poda zgolj mnenje o prijavljenih, ki pa ni zavezujče za ministra. Število notarskih mest se je povečalo od 68 na 99. Poleg tega minister določa tarifo in tudi pri tem ni vezan na pripombe zbornice. Na škodo zaupnega razmerja med notarjem in njegovimi strankami so se povecale nadzorstvene pristojnosti ministrstva. Ob slabih pa je bilo tudi nekaj koristnih sprememb zakonodaje. V prid ekonomskemu položaju notarjev v manjših krajih je bila določitev krajevne pristojnosti notarjev za ustanavljanje hipoteke po legi nepremičnin. Zaradi preprečevanja oškodovanja kupcev na trgu nepremičnin, je bil sprejet Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb, ki je notarjem zaupal nekatere nove pristojnosti. Najpomembnejša pa je bila sprememba Zakona o sodnem registru,

po kateri notar vlagajo elektronske predloge za vpis v sodni register. Do takrat nerazumno in nerazumljivo dolgo čakanje na registracijo ustanovitev in statusnih sprememb gospodarskih družb je postal zgodovina. Tudi po zaslugu notarjev.

Veliko je bilo pomembnih mejnikov v razvoju slovenskega notariata. V tem prispevku niso našteti vsi. Gotovo pa je bil najpomembnejši premik četrte petletke uvedba informacijskega sistema e-ZK in začetek vlaganja elektronskih zemljiskoknjiznih predlogov v maju leta 2011. Kot vsaka drastična sprememba je tudi ta naletela na odpor. Presenetila pa je silovitost in domišljija kritikov, ki so za upiranje neizogibnim spremembam porabili bistveno več časa, kot bi ga za učenje in prilagajanje novemu sistemu. In so pri tem izkorisčali otroške bolezni novega sistema. Na srečo se je sprememba obdržala. In z njo tudi notariat. Koristi novega sistema so prikazane v objavljenem poročilu Vrhovnega sodišča RS ob otvoritvi sodnega leta 2015, ki po letu 2011 pokaže bistveno skrajšanje časa reševanja zemljiskoknjiznih predlogov, kljub povečevanju števila zadev. Tudi po zaslugu notarjev.

Leta 1994 je takratni minister za pravosodje Miha Kozinc napovedal, da je namen uvedbe notariata predvsem razbremenitev sodišč: »Če bomo spremenili Zakon o dedovanju in del opravil iz zapuščinskih postopkov prepustili notarjem, bo seveda to bistveno razbremenilo sodišča.«⁴ Prizadevanje za to spremembo se kot rdeča nit vleče vseh prvih dvajset let notariata. Ne pomaga dokazovanje, da bodo zapuščinski postopki hitrejši in cenejši. In da bodo udeleženci (ne le dediči) z notarjevo pomočjo lahko bolj prožno in celovito rešili medsebojna razmerja. In da bodo zapuščinski sodniki lahko poprijeli na drugih področjih sodstva. Na primer v dolgotrajnih postopkih po Zakonu o vzpostavitvi etažne lastnine na predlog pridobitelja posameznega dela stavbe in o določanju pripadajočega zemljišča k stavbi (ZVEtL). In precej je še področij poslovanja sodstva, na katerih bi sodniki lahko koristneje opravljali svojo temeljno nalogu. Njihova oblastna avtoriteta jim daje moč odločanja. Sestavljanje in zapisovanje sporazumov pa bi lahko v celoti prepustili notarjem.

To bi bilo tudi v skladu z evropsko pravno kulturo. Prenos nespornih zapuščinskih zadev na notarje je ena od točk strategije sodstva. In velja podobno kot pri uvedbi sistema e-ZK: kot vsaka drastična sprememba, ima tudi ta nasprotnike. Dolgoročno pa bo sprememba koristila pravnemu redu. Minister in zakonodajalec, ki bosta končno zmogla pogum za sprejem že izdelanih sprememb, se bosta zapisala v pravno zgodovino.

Kaj nas čaka v naslednjih dvajsetih letih? Če bi to vedeli leta 1995, bi se najbrž marsičesa lotili drugače. Gotovo pa smo se veliko naučili. Tudi na svojih napakah. In upam, da bomo izkoristili pridobljene izkušnje. Izzivov je veliko. Zaenkrat uspešno držimo korak s prenosom papirnega na elektronsko poslovanje. V svetu se pripravljam velike spremembe na vseh področjih prava, najblžje so spremembe korporacijskega prava. Gospodarska

kriza, dinamika medsebojnih odnosov in globalne spremembe prinašajo nove priložnosti, pa tudi pasti. Hitrost poslovnega sveta terja hitre odločitve tudi od notarja. Ali je pred nami stranka z genialno poslovno idejo ali pa se želi le na hitro okoristiti na škodo drugih? Sestaviti listino ali odkloniti poslovanje? Pri odločitvi pomaga le znanje. S povečanjem števila notarjev se je zmanjšala medsebojna povezanost in zagretost za udeležbo na strokovnih srečanjih. Nenehno izobraževanje je najpomembnejša naloga vsakega posameznika in notarske zbornice. Pri tem nič ne pomaga zgolj ponavljanje floskule, da je notar neodvisen pravni strokovnjak in oseba javnega zaupanja. Seveda mora biti notar pravni strokovnjak. Enako kot drugi poklici v pravosodju, sodniki, odvetniki, tožilci, pravobranilci. V dvajsetih letih smo se učvrstili kot del pravnega sistema. Ta dosežek moramo ohraniti.

*Bojan Podgoršek
notar v Ljubljani
predsednik Notarske zbornice Slovenije
2000–2003*

NOTARSKA ETIKA

Še vemo, kaj je etika?

»Ah, v Sloveniji na žalost vse bolj dinozavrska kategorija, za ene izginjajoča, za druge že davno izumrla, tretjim, le res (pre)redkim, pa področje v svojem izhodišču, področje, ki jim pomeni eno od temeljnih postulatov, osnov juristike,« sva se pred časom zapletla v klepet z enim najbolj priznanih in uglednih slovenskih univerzitetnih profesorjev prava. Izhodišče mimobežnega klepeta so bile (ne) poteze nekaterih aktualnih akterjev slovenskega (širšega) pravosodnega sistema.

Zanimivo, da sem se malo pred tem na srečanju predsednikov nacionalnih notarskih zbornic Evropske unije s kolegi pogovarjala dokaj podobno, le bistveno širše od naših lokalnih oblastniško-dnevnapolitičnih okvirjev. Na določeni točki je namreč moč povleči sila jasne vzporednice, ki ne priznavajo državnih meja ne aktualnih politikov.

Če naredimo časovni preskok, vemo, da se je etika med filozofske discipline, ki obravnava merila človeškega hotenja in ravnanja glede na dobro in zlo, prebila že v času Aristotla, ki je težil k vsemu dobremu oziroma sreči.

Tudi dandanašnji mora človek v vsakdanjem življenju zaradi načina življenja upoštevati številne pravne predpise. Ti v vsaki državi zagotavljajo spoštovanje pravne države in upoštevanje oziroma zagotavljanje človekovih pravic, brez njih bi na svetu najbrž vladal popoln kaos. Podlaga za pravna pravila, zapisana znotraj ustav, zakonov in podzakonskih predpisov, pa so moralne in etične norme. Brez upoštevanja teh so še tako dobra pravna pravila za normalno funkcioniranje družbe premalo. »Brez etike ni prava in sočutja, brez prava in sočutja ni pravičnosti in solidarnosti, brez pravičnosti in solidarnosti pa ni človeške družbe«, meni pravnik dr. Miro Cerar, tačas sicer bolj razpoznaven v drugačni vlogi.

Ob siceršnjih etičnih pravilih, ki veljajo za celotno družbo in vsakega človeka, je posebna moralna načela in norme ravnanja razvilo že veliko poklicev – imenujemo jih poklicna etika. Slovenski notarji smo svoj kodeks sporazumno sprejeli v letu 1996 in se s tem zavezali, da bomo spoštovali sprejeta etična

načela in pravila kot stanovske dolžnosti ravnanja in vedenja. S tem naj bi zagotovljali ugled notarskega poklica in javno zaupanje vanj. To je še posebej pomembno, saj kot notarji opravljamo določene javne funkcije, ki jih je na notarje kot osebe javnega zaupanja prenesla država. Javno funkcijo notarji opravljamo kot svoboden poklic, to pa pomeni, da nismo v državni službi in nismo plačani iz državnega proračuna, temveč stranke opravljene storitve plačajo notarju neposredno po opravljeni notarski storitvi. Stranke zato še toliko bolj pričakujejo, da bodo od notarja dobine visoko strokovno opravljeno notarsko storitev in da bo notar pri svojem delu upošteval tudi etična načela.

Notar mora svoj poklic opravljati s posebno skrbnostjo, kar je prvo in osnovno temeljno načelo. Notar se mora zavedati, da je v svoji pisarni zaradi strank in ne obratno in da mora vedno upoštevati pravila lepega vedenja, bontona in spoštovanja ne samo strank, temveč tudi vseh državnih in drugih organov, s katerimi ima stike v okviru svojega poslovanja. Nesprejemljivo je na primer, da se v praksi pojavljajo pritožbe strank, da se je notar obnašal žaljivo, arogantno, pokroviteljsko in povzdigoval glas. Resda je tudi notar samo človek, pa vendar je prav vsaka stranka upravičena in mora prejeti enako visoko profesionalno notarsko storitev tako glede strokovnosti kot postopka pri tej storitvi. Stranke na nek način na svoji koži najbolj občutijo prav etiko, ki izhaja iz teh temeljnih načel.

Notarski poklic in opravljanje notarske funkcije mora postati način življenja notarja, v vsakem drugačnem primeru gre za osebo, ki bi v življenju za svojo eksistenco morala početi kaj povsem drugega. Upoštevanje temeljnih etičnih načel se ne konča s koncem uradnih ur v notarski pisarni. Pomembno je, da notar tudi v zasebnem življenju upošteva temeljna etična načela, saj so pravzaprav tako prepredena, da jih ni mogoče ločiti na zasebni in poklicni del. Ohranjanje osebne časti in ugleda, ugled in zaupanje notariata, neodvisnost, nepristranost, nezdružljivost opravljanja notariata z drugimi posli in aktivnostmi, varovanje poklicne tajnosti, odnos do strank, poklicnih kolegov ter državnih in drugih organov so temeljna načela, ki jih mora notar imeti v krvi in jih upoštevati štiriindvajset ur na dan. Notar svoje delo,

ko dnevno zapusti pisarno, zaključi zgolj papirnato, sicer ostaja vse ostalo z njim, njo, tudi po zvoku zaklenjene ključavnice.

Med temeljna načela sodi tudi pravilo, da notar tekmuje z drugimi notarji le s kakovostjo svojega dela in svoje dejavnosti ne sme reklamirati. Povsem jasno je, da notar ne sme objavljati svojih reklamnih oglasov v časopisih, na televiziji, radiu ali raznašati letakov. Če svojo notarsko pisarno preseli, lahko v tridesetih dneh javno objavi le informacijo o svojem novem sedežu in morebitnih drugih spremenjenih podatkih. Vendar pa sodobni način življenja prinaša novosti, med katere že kar nekaj časa sodi tudi internet. Ali spletna stran, ki bi jo postavil notar, pomeni njegovo reklamiranje? Mogoče; a če bi vsi notarji imeli enake spletnne strani z zgolj svojimi osnovnimi podatki ter gumbom za preusmeritev na spletno stran notarske zbornice in morebitne druge povezave, ki uporabnikom nudijo potrebne informacije o notarjih v drugih, zlasti evropskih državah, ter ureditvi posameznih področij notarskega poslovanja v pravu teh drugih držav, to po mojem osebnem mnenju ne bi pomenilo kršitve tega etičnega načela, temveč zgolj prilagajanje etičnega načela sodobnim oblikam komuniciranja.

Del etičnih načel je po kodeksu namenjen določanju pravil pri organizaciji poslovanja in tudi ta niso zanemarljiva. Stranke morajo ob obisku notarske pisarne vedeti in že glede na urejenost pisarne, notarja in njegovih zaposlenih biti prepričane, da v pisarni vladata red in medsebojno spoštovanje notarja, zaposlenih in strank. Le tako stranka ne bo že ob vstopu v pisarno dobila občutka o nespoštovanju temeljnih etičnih načel.

Poseben del etičnih načel je namenjen izobraževanju in izpopolnjevanju znanja. Menim, da je na Notarski zbornici Slovenije ustrezeno poskrbljeno za izobraževanja, na katerih predavajo ugledni profesorji in drugi strokovnjaki in ki poskrbijo za to, da so razrešene marsikatere dileme, ki se notarju pri opravljanju posla pojavitajo vsak dan, ter da se znanje notarja in tudi njegovih zaposlenih, zlasti notarskih pomočnikov in pripravnikov, širi in poglablja. Koliko notarji sami znotraj svoje pisarne poskrbijo za strokovno in splošno izobrazbo

notarskih pomočnikov in pripravnikov, je seveda nemogoče ugotoviti, vendar pa spoštovanje kodeksa po moji oceni v tem delu ni problematično. Notar se namreč zaveda, da mora stranka dobiti ustrezeno strokovno storitev tudi v času, ko njega ni v pisarni in je močno zainteresiran, da zlasti pomočniki (namestniki) povsem obvladajo svoje delo.

Preambula kodeksa določa, da se lahko načela in pravila notarske poklicne etike stalno izpopolnjujejo – notarji naj bi etična vprašanja ves čas spremljali in si prizadevali v svoje delo vnesti vedno nove in popolnejše etične prvine. Od sprejema kodeksa na začetku uvedbe notariata se je tako dodala določba o primerni urejenosti in primernih oblačilih tako za notarja kot za osebe, ki so pri njem zaposlene, črtan pa je bil člen o primerni višini nagrade v primeru nadomeščanja notarja (primerna nagrada naj bi bila tretjina pristojbine, določene za notarsko storitev). Razlog je bil nedvomno v že sicer nizkih notarskih tarifah, ki so vedno nižje že zaradi rasti življenjskih stroškov, pa tudi zaradi dejanskega znižanja tarif s strani ministra, pristojnega za pravosodje. Na tej točki, kjer se srečata etika in preživetje, pa lahko pride do kršenja etičnih načel oziroma njihovega neupoštevanja. Notar mora strogo upoštevati predpisano notarsko tarifo. A če mu ta ne zagotavlja niti osnovnega preživetja, kaj šele življenja, ki bi po njegovem mnenju pomenilo ugledno življenje, ki zagotavlja njegovo čast in zaupanje, lahko zelo hitro pride do kršitve temeljnih etičnih načel. Notar ne bo odklonil stranke, tudi če notarska storitev, ki naj bi jo opravil, že vzbuja dvom v njegovo neodvisnost in nepristranost, da je le skladna z zakonodajo. Prav tako ni nemogoče, da bi se notar začel ukvarjati s kakšno pridobitno dejavnostjo, ki bi mu omogočala dodaten zaslужek, pa pri tem ni treba, da gre za redno zaposlitev ali sprejem kakšne uradne funkcije.

Organa, ki bi ugotovljali kršitve etičnih načel, trenutno sploh (še) nimamo, kršitev kodeksa niti ni opredeljena kot disciplinska kršitev po Zakonu o notariatu. Da bomo dosegli spremembo zakona, bo najbrž preteklo še precej časa, menim pa, da bi v okviru notarske zbornice morala obstajati komisija za etična vprašanja, ki bi se ves čas ukvarjala tudi z ravnanjem in obnašanjem notarjev v okviru etičnih načel. Poslovanje posameznih notarjev v nekaterih

zadevah (aktualne izkušnje) namreč meče slabo luč na celotni notariat oziroma vse notarje, zato jih ne smemo (več) tolerirati in moramo storiti vse, da se obravnavajo in proučijo tudi ravnanja in poslovanja, ki sicer ne pomenijo kršitve zakonodaje, lahko pa pomenijo kršitev etičnih načel – in ta ravnanja in poslovanja je treba ugotoviti čim prej ter preprečiti nadaljnje kršenje etičnih načel. Ob podrobnem proučevanju poslovanja in obnašanja notarjev pa bi lahko izpolnili tudi tisti del kodeksa, ki notarjem nalaga dopolnjevanje in izpopolnjevanje kodeksa z vedno novimi in še popolnejšimi etičnimi načeli.

Etika tako v najširšem pomenu besede kot skrčena zgolj na poslovanje notarjev vedno znova ostaja naš dnevni izziv in samo od nas je odvisno, v kolikšni meri ji bomo zares odprli vrata. »Z etiko se resda ne da kupiti štruce kruha, je pa predpogoj za njegovo testo,« je še dodal ugledni kolega iz prvih vrstic tega zapisa.

MARJANA TIČAR BEŠTER
notarka v Škofji Loki
predsednica Notarske zbornice Slovenije
2008–2015

NOTARSKI KODEKS

KODEKS NOTARSKE POKLICNE ETIKE

Kodeks notarske poklicne etike je zapis načel in pravil, po katerih naj se ravnajo notarji pri opravljanju svojega poklica, da bi s takšnim ravnanjem in vedenjem zagotavljali ugled notarskega poklica in javno zaupanje vanj.

Notarska poklicna etika odseva svojske naloge notarskega poklica v skladu z etičnimi načeli pravne države.

Notarji so na skupščini Notarske zbornice Slovenije dne 13. 4. 1996 sporazumno sprejeli ta kodeks in se s tem zavezali, da bodo spoštovali sprejeta etična načela in pravila kot stanovske dolžnosti ravnanja in vedenja. Načela in pravila tega kodeksa naj bodo v zavesti in prepričanju vsakega notarja. Kodeks notarske poklicne etike velja tako za vse notarje kot tudi za notarske kandidate.

Notarji naj v interesu notariata skrbijo in sodelujejo, da se bodo vsi ravnali po teh načelih in pravilih.

V kodeksu sprejeta etična pravila ne urejajo pravil poklicnega ravnanja in vedenja izčrpno, temveč so le del poklicnih pravil. Načela in pravila notarske poklicne etike se lahko v kodeksu stalno izpopolnjujejo. Notarji naj pri svojem delu tvorno spremljajo etična vprašanja in naj si prizadevajo v svoje delo vnesti vedno nove in bolj popolne etične prvine.

Notarji naj o takem svojem prizadevanju poročajo zborničnim organom ter dajejo pobude in predloge za razpravljanje o načelih in pravilih ter za sprejem in zapis novih načel in pravil notarske poklicne etike.

Čeprav naj notar upošteva duh načel in pravil tega kodeksa, vendar samostojno oceni in po svoji vesti odloči, kako naj, upoštevaje vse okoliščine, ravna v vsakem posameznem primeru. V težjih primerih naj se posvetuje s kolegi ali zborničnimi organi. Za svojo odločitev naj kljub temu odgovarja sam osebno. Obvezno razlagajo načel in pravil kodeksa daje izvršilni odbor zbornice.

TEMELJNA NAČELA

Notar je oseba javnega zaupanja

1. člen

Notar naj opravlja svoj poklic s posebno skrbnostjo.

2. člen

Pri opravljanju svojega poklica in v vsakdanjem življenju si naj prizadeva, da ohrani osebno čast in ugled in ugled ter zaupanje notariata. Tudi v svojem zasebnem življenju in gospodarjenju naj se izogiba ravnanju in vedenju, ki lahko škoduje njegovi časti in ugledu in ugledu in zaupanju notariata. Prizadeva naj si, da tudi družinski člani, s katerimi živi, po možnosti upoštevajo te zahteve.

Notar naj si kot oseba javnega zaupanja ves čas prizadeva, da si to zaupanje ohrani, ga utrjuje in ga z nobenim dejanjem ne omaje.

Po tem pravilu naj se ravna tudi tedaj, ko preneha opravljati notarski poklic.

Neodvisnost in nepristranost

3. člen

Notar je dolžan spoštovati resnico in zakonitost in je pri svojem delu neodvisen. Notarske dejavnosti naj izvršuje nepristransko in naj se izogiba vsakršnemu ravnanju, ki bi lahko omajalo javno zaupanje v njegovo neodvisnost in nepristranost.

Nezdružljivost

4. člen

Notar se ne sme pri opravljanju poklica in v zasebnem življenju ukvarjati s posli in aktivnostmi, ki niso združljivi z častjo, ugledom in neodvisnostjo notariata. Z notariatom je nezdružljivo vsako pridobitno in drugo udejstvovanje, ki bi utegnilo

škodovati notarjevemu osebnemu ugledu in časti ali ugledu in neodvisnosti notariata nasploh.

5. člen

Notar je lahko ustanovitelj in član družbe, ne more pa opravljati nalog poslovodnega organa, ne sme biti v družbi zaposlen in je ne more zastopati.

6.člen

Notar ne sme opravljati posredniških poslov; ne sme zahtevati provizije, niti je ne sme sprejeti.

7. člen

Notar ne sme dajati zavarovanja za posojila svojih strank in ne sme prevzemati poroštva.

8. člen

Notar se svobodno odloča za nastopanje in udejstvovanje v javnem življenju, vendar takšno nastopanje ne sme vplivati na njegov osebni ugled in na neodvisnost in nepristranost ter na krnitev ugleda notariata. Dokler notar poklicno opravlja dolžnosti v izvršni ali zakonodajni oblasti, ne more hkrati opravljati notariata. V takem primeru mora notar predlagati, naj upravičenje za opravljanje notariata miruje do izteka mandata v zakonodajni ali izvršni oblasti.

9. člen

Preden notar sprejme kakšno stransko zaposlitev, mora dobiti dovoljenje Notarske zbornice. Pri opravljanju dovoljene stranske dejavnosti se notar ne sme predstavljati kot notar.

Poklicna tajnost

10. člen

Notar mora varovati kot tajnost, kar mu je stranka zaupala ali kar je kot zaupno zanjo izvedel. Varovanje poklicne tajnosti zavezuje notarja tudi, da odkloni podatke o tem, ali je nekomu nudil notarsko storitev.

Notarja dolžnost ohranitve tajnosti zavezuje glede vseh udeležencev notarske storitve.

Notar je upravičen izdati podatke o notarski storitvi le s privolitvijo vseh udeležencev; kadar so bile pri notarski storitvi poleg oseb, ki sta v sporu, udeležene še tretje osebe, mora dobiti notar soglasje, da lahko izda podatke o notarski storitvi tudi od teh tretjih oseb.

Notar sme posredovati pristojnemu organu potrebne najnujnejše podatke o notarski storitvi brez soglasja udeležencev, če je to potrebno zato, da notar od sebe odvrne negativne kazenskopravne, civilnopravne, upravnopravne ali disciplinske posledice v zvezi z zahtevki iz naslova notarske nagrade, nastale škode in podobno.

V dvomljivih primerih naj notar zaprosi Notarsko zbornico za mnenje o dolžnosti ohranitve tajnosti, vendar pa lahko odvežejo te dolžnosti notarja samo udeleženci in ne zbornica.

11. člen

Notar mora poskrbeti, da osebe, ki so pri njem zaposlene, v enaki meri varujejo poklicno tajnost. Ob sprejemu na delo je dolžan svoje zaposlene primerno opozoriti na dolžnost ohranitve tajnosti in od njih zahtevati podpis izjave, da bodo spoštovale to dolžnost.

Odnos do strank, do poklicnih kolegov, do državnih in drugih organov

12. člen

Notar naj vselej upošteva pravila o lepem vedenju. Odlikuje naj se v humanosti in spoštovanju človekovega dostojanstva. Prizadeva naj si za višjo kulturo v odnosih med ljudmi. Notarjeva splošna in pravniška kultura naj se pokaže v vsem njegovem poklicnem delu, v njegovih nastopih in vlogah, v stikih s strankami, kolegi, državnimi in drugimi organi. Notar naj pri svojem delu varuje ugled sodišč in drugih oblastnih organov. Strankam ne sme dajati žaljivih izjav o teh organih ali žaljivih mnenj

o teh odločbah, temveč naj tudi stranke napotuje na spoštljive odnose. Hkrati pa naj ne dopusti nespoštljivega ali drugače nepravilnega nastopanja teh organov niti nasproti sebi niti nasproti notarskemu kandidatu niti nasproti stranki.

13. člen

Do poklicnih kolegov naj se vede kolegialno in spoštuje njihove upravičene interese.

14. člen

Notarji tekmujejo med seboj le s kakovostjo svojega dela. Kot nedopustno neloyalno konkuriranje se šteje: vsako privabljanje strank s ponudbami ali posredniki, reklama ali nastopanje z namenom reklamiranja, zlasti če so prispevki v sredstvih javnega obveščanja objavljeni z nazivom notarja in njegovo fotografijo, z očitnim namenom privabljanja strank, sodelovanje z zakotnimi pisarji, omalovaževanje drugih notarjev, sklicevanje na dobre zveze in vplive, ponujanje cenejšega zastopanja in podobno, razen obvestila o začetku in kraju poslovanja ali o preselitvi pisarne, vendar največ v 30 dneh po otvoritvi pisarne ali po njeni preselitvi.

15. člen

Notarska zbornica lahko v interesu celotnega notariata izvršuje promocijo notarskega poklica.

16. člen

V osebnih sporih z drugim notarjem ali notarskim kandidatom ali kadar si mnenja stanovskih kolegov nasprotujejo naj si notar prizadeva rešiti spor z neposrednimi razgovori ali s posredovanjem zbornice.

OPRAVLJANJE NOTARSKE DEJAVNOSTI

Organizacija poslovanja

17. člen

Notar naj organizira svojo notarsko pisarno v skladu s pravilnikom o poslovanju notariata ter zagotovi red in tekoče delo.

18. člen

Notar naj praviloma opravlja svojo dejavnost tam, kjer ima sedež notariata, če ni posebej določeno, da v določenih dneh zaradi posebnih potreb prebivalstva opravlja dejavnost izven sedeža.

19. člen

Zaradi narave zahtevane notarske storitve ali posebnih okoliščin povezanih s predmetom storitve sme notar opraviti storitev izven pisarne, v ostalih primerih pa naj svojo dejavnost opravlja predvsem v svoji notarski pisarni. Pogosteje opravljanje notarskih storitev v notarjevem zasebnem stanovanju je nedopustno, čeprav se to stanovanje nahaja v njegovem uradnem okrožju.

20. člen

V notarskem poslovanju notar na pisanjih ne sme uporabljati naslova in telefonske številke, ki se razlikuje od naslova in številke notarske pisarne. Enako velja za opravljanje dejavnosti stalnega sodnega tolmača, kadar je notar hkrati zapriseženi sodni tolmač.

21. člen

Notar naj prostore svoje notarske pisarne uredi primerno namenu in ugledu notariata in jih tudi vzdržuje v takšnem stanju.

Notar mora poskrbeti, da je sam in osebe, ki so pri njem zaposlene, v delovnem času primerno urejene in primerno oblečene.

22. člen

Notarska pisarna mora biti označena z uradno predpisano tablo. Javno izobešeni obvestilni napis morajo ustrezati namenu in ugledu notariata.

Listinska dejavnost

23. člen

Poleg pravnih poslov, ki morajo biti obvezno v obliki notarskega zapisa, naj bodo tudi v drugih primerih pravni posli po možnosti sestavljeni v obliki notarskega zapisa. Kadar obstaja možnost za sestavo izvršljivega notarskega zapisa naj notar stranko opozori na to možnost, v kolikor je to v korist stranke.

24. člen

Notar naj se izogiba uporabi vnaprej pripravljenih obrazcev.

25. člen

Notar naj s posebno skrbnostjo podpiše notarski zapis in ga ožigosa tako, da je podpis dobro viden in žig čitljiv, žig in podpis pa tvorita eno celoto.

26. člen

Kadar notar sestavlja zasebne listine, mora biti na listini razvidno, da jo je sestavil notar, naveden mora biti njegov naslov in opravilna številka.

27. člen

Notar v svojih zasebnih zadevah pri izdajanju zasebnih potrdil ne sme uporabljati svojega uradnega žiga.

28. člen

Kadar notar pri overitvi točnosti prepisa meni, da delni prepis listine ali izpisek iz listine neustrezno povzema celotno vsebino listine ali omogoča neustrezno predstavo o pravi vsebini listine, sme notarsko storitev odkloniti.

Tarifa

29. člen

Notar je upravičen zaračunati notarsko nagrado in stroške samo v skladu z veljavno notarsko tarifo. Izjemoma lahko v posameznem primeru iz razlogov socialne pravičnosti stranki popusti pri računu ali ji nagrade sploh ne zaračuna.

Za splošno znižanje cene notarskih storitev potrebuje notar dovoljenje Notarske zbornice, ki takšno dovoljenje da, če obstajajo za to utemeljeni razlogi.

30. člen

Notar naj stranko praviloma v naprej seznaní s pristojbino in s stroški pri notarski storitvi.

Notar naj stranki izroči na zahtevo razčlenjen obračun stroškov.

31. člen

Notar ni vezan na dogovor med strankami o tem, katera je dolžna plačati notarsko storitev, temveč sme zahtevati plačilo notarske storitve od vseh udeleženih strank solidarno, razen kadar je notarska storitev opravljena samo v korist posamezne izmed več strank.

32. člen

Kadar notar meni, da je možna v posameznem primeru različna razlaga določil veljavne tarife, naj uporabi tarifo, ki je za stranko ugodnejša.

STROKOVNOST IN IZOBRAŽEVANJE**33. člen**

Notar naj stalno izpopolnjuje svoje strokovno znanje ter skrbi za svojo splošno izobraženost in razgledanost. Notar naj s svojim strokovnim znanjem pomaga drugim notarjem in prispeva k strokovni in splošni izobrazbi notarskih kandidatov in pripravnikov.

34. člen

Notar sme za pravniško delo najeti drugega poklicnega pravnika le, kadar ni mogoče dobiti primernega notarskega kandidata oz. pripravnika ali kadar obstaja drug utemeljen razlog.

35. člen

Notar pri Notarski zbornici ne sme prijaviti notarskega kandidata samo navidezno, temveč mu mora dejansko omogočiti ustrezzo notarsko prakso in strokovno usposabljanje.

36. člen

Notarski kandidati naj se povsem posvetijo opravljanju strokovne notarske prakse in se ne smejo ukvarjati z dejavnostmi, ki z notariatom niso združljive.

37. člen

Notar naj svojega notarskega kandidata seznaní tudi s pravili notarske poklicne etike in ga pritegne k sodelovanju v stanovskih zadevah. Notar naj notarskega kandidata navaja tudi na spodobno in dostenjno obnašanje pri opravljanju poklica in v zasebnem življenju.

38. člen

Notar naj notarskemu kandidatu omogoči primerne delovne pogoje in ga ustrezzo nagradi.

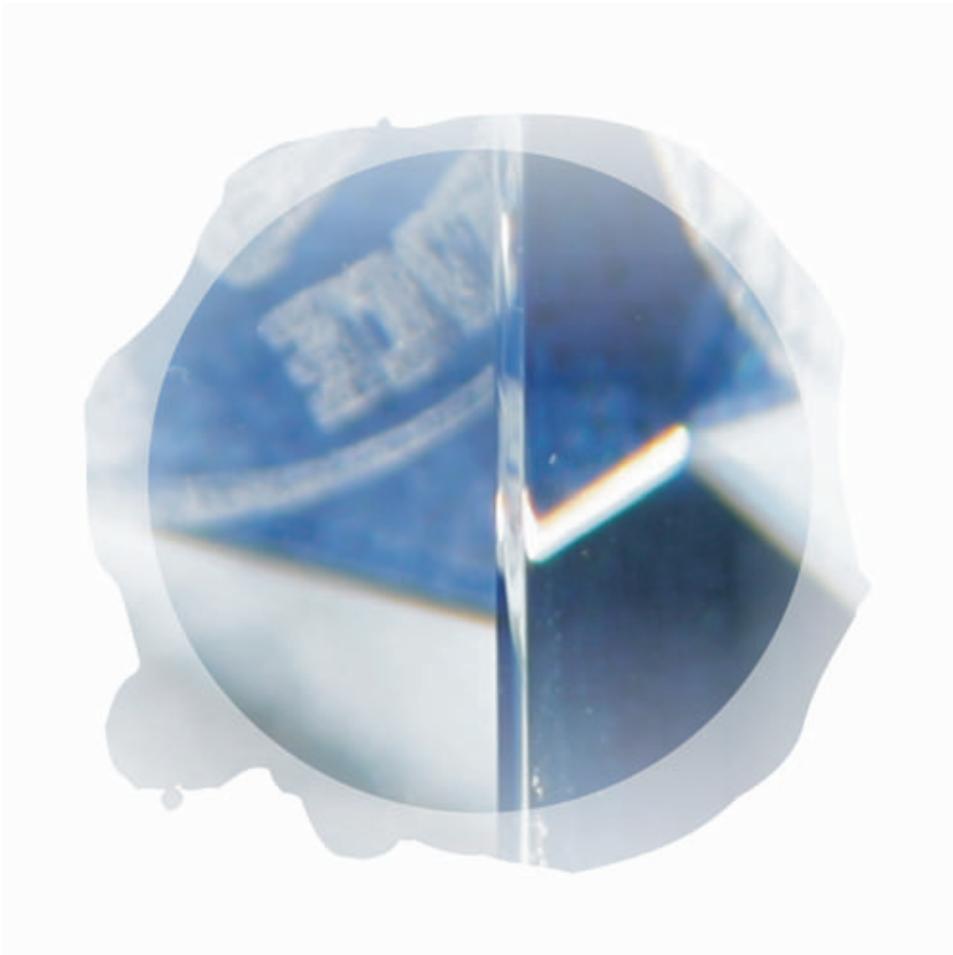
Nadomeščanje notarja**39. člen**

Notar naj ne odkloni zaprošenega sodelovanja pri notarski storitvi kot drugi notar ali nadomeščanja odsotnega notarja brez utemeljenega razloga.

40. člen

Notar je v okviru poklicne etike dolžan imeti urejene finančne razmere in je zavezан redno in popolnoma plačevati prispevke zbornici, zavarovalne premije kot tudi pravočasno in popolnoma odvajati vse pologe ter izpolnjevati davčne obveznosti.

Ta kodeks so notarji sprejeli na skupščini Notarske zbornice Slovenije 13. 4. 1996, spremembe in dopolnitve pa so bile sprejete na skupščini 22. 5. 1999.

ADDRESS BY THE PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA

The notariat is a constitutional category in the Republic of Slovenia. Twenty years ago, when we reinstated the notariat as a public service after fifty years, the experts were divided on several issues - some were not convinced of its necessity, others were not sure about the form it should take and the powers that should be vested in the notaries. The first Notaries Act of the independent Republic of Slovenia entered into force in 1995. At that time, we were mainly concerned with reintroducing the notariat into our legal system in the best possible way from the users' perspective. We wanted the notariat to become an important part of our legal system that will contribute towards strengthening the rule of law and trust associated with the legal transactions. We are constantly reminded of the importance of protecting legal certainty and ensuring people's confidence.

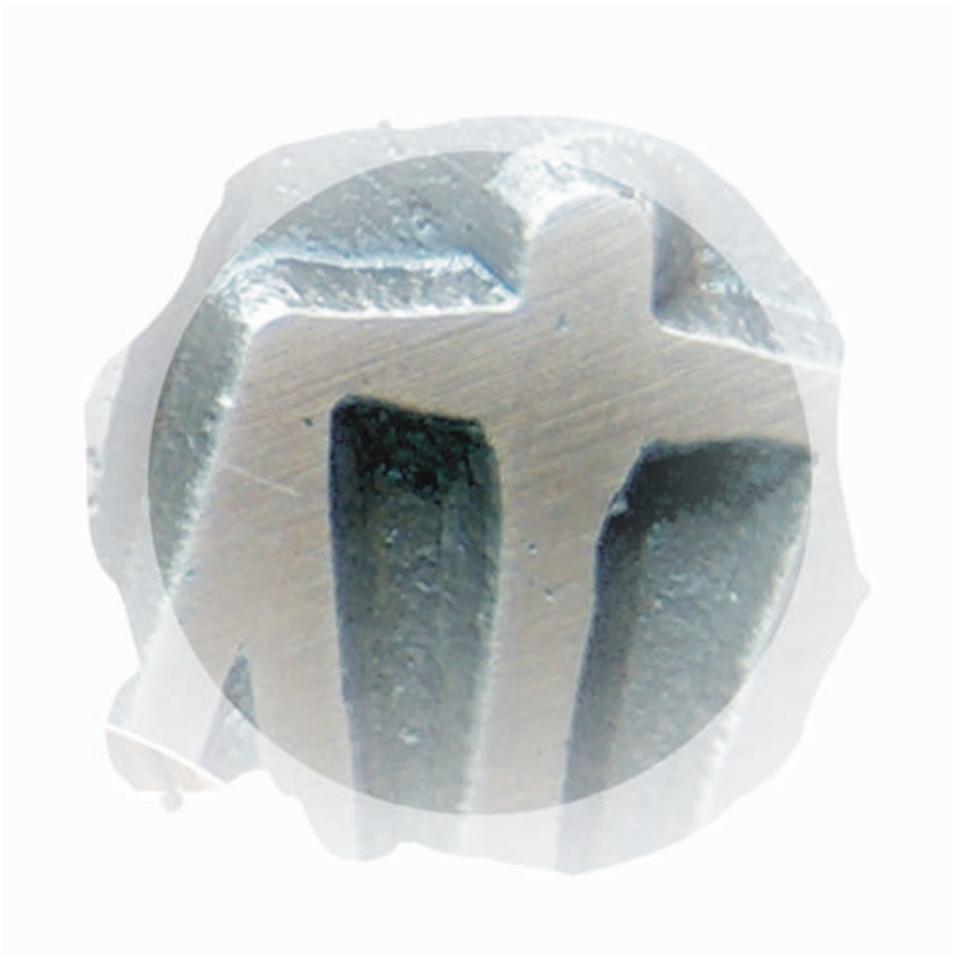
The work of a notary revolves around the most vulnerable areas of human life and activities, hence it is extremely important that you are aware of the responsibility you bear when fulfilling your notarial mission. Notaries must not only be trustworthy public officials as the law commands, but should be truly trustworthy human beings. Not many public officials and functionaries are required by law to be the persons of high moral authority. The notariat is one of the few public services that fall into this category.

The Notaries Act has been amended several times. We have to agree with the warnings issued by the Chamber of Notaries. In general, if we want to preserve the high level and quality of notarial services, law amendments are not the best option. However, when absolutely necessary, changes are certainly welcome.

Ever since the reintroduction of this public service, the notaries have clearly demonstrated that the decision to reinstate the notariat following Slovenia's independence was right. People trust you, and the public opinion polls published in the annual reports issued by the Human Rights Ombudsman clearly show that. I am convinced that you will continue to do everything you can to further enhance their trust.

On this anniversary, I would like to express my heartfelt respect for your efforts and wish you a good continuation.

Borut PAHOR
President of the Republic of Slovenia

ON OUR WAY TO A MODERN, RESPONSIBLE NOTARY SERVICE

From first post-independence introduction of notary service in Slovenia in 1995, notaries, as well as users of notary services, and most important the legal system, have gained many experiences, that have allowed us to sharpen the vision of modern notary service. In practice, we have proven, that we can unburden the courts and therefore raise legal certainty of citizens and at the same time lower public spending. We are well aware that there are many areas where notaries could provide additional help and support, with the intention of lowering the pressure on the courts. It would be irresponsible not to try and convince users of notary services, as well as the state, that everybody can benefit from this kind of delegation.

Dramatic changes have happened, not only in Slovenian environment, but on a global scale. These changes, especially the financial crisis, have imposed a large number of tasks on notaries. Given the current circumstances, professional decision-making in so far unfamiliar situations is demanded. Circumstances were and still are in many ways extraordinary, and often involve conflict solving. Many indirectly concern the fate of individuals, who in some cases are not even our users. Not many people are aware, that notaries resolve existing or potential conflicts on a daily basis. It is upon us to prove our constructive mission in society.

Notaries perform an important function and present an irreplaceable link between an individual and the state. We are impartial and therefore have unconditional trust from both the state as well as our users. Formal trust, given to us by law, must be justified in our everyday practice. Due to the formal nature of our occupation, relations are better with the state, so it is our job, that in the future, users can confide us in all aspects of our work. We provide them with legal solutions, advice and documents that interfere with their personal lives as well as business relationships. We are the interpreters of legal norms and independent consultants. We represent the first step in the protection of legal certainty and the rule of law. In doing so, we must be aware that users are in a subordinate position regarding the relation with the state. In spite of the fact, that we provide impartiality and ensure legality of our user's actions, they often come to us because they lack the necessary knowledge, are insecure and expect not only professional, but also human support. Expertise in the exercise of power is a imperative part of our work, understanding and compassion is necessary part of our reputation. One cannot exist without the other.

As lawyers we often forget, that in an ever changing flood of old and new regulations, an individual can feel lost and confused. Some things that are self-evident to us, with many years of study and practice, can be incomprehensible or even foreign to our users. Therefore we can also be seen as a necessary evil or an obstacle on the path towards achieving individual goals. In each moment we must give our best, not to be seen as unnecessary obstacle, unnecessary expense or even an enemy, but independent experts providing help. In a situation, when a user doesn't understand legal matter it can be difficult but a significant task.

Regardless of the fact, that each notary office acts as an independent unit, with its work, they affect the reputation and perception of all other offices. Therefore we must ensure, within the framework of our common activities, that we provide a unified well-tuned work, not only in the areas that are defined by law, but also in our attitude, performance and as far as possible also in the appearance of our offices. We have to make sure that our users understand the meaning and range of our actions for their wellbeing and peace.

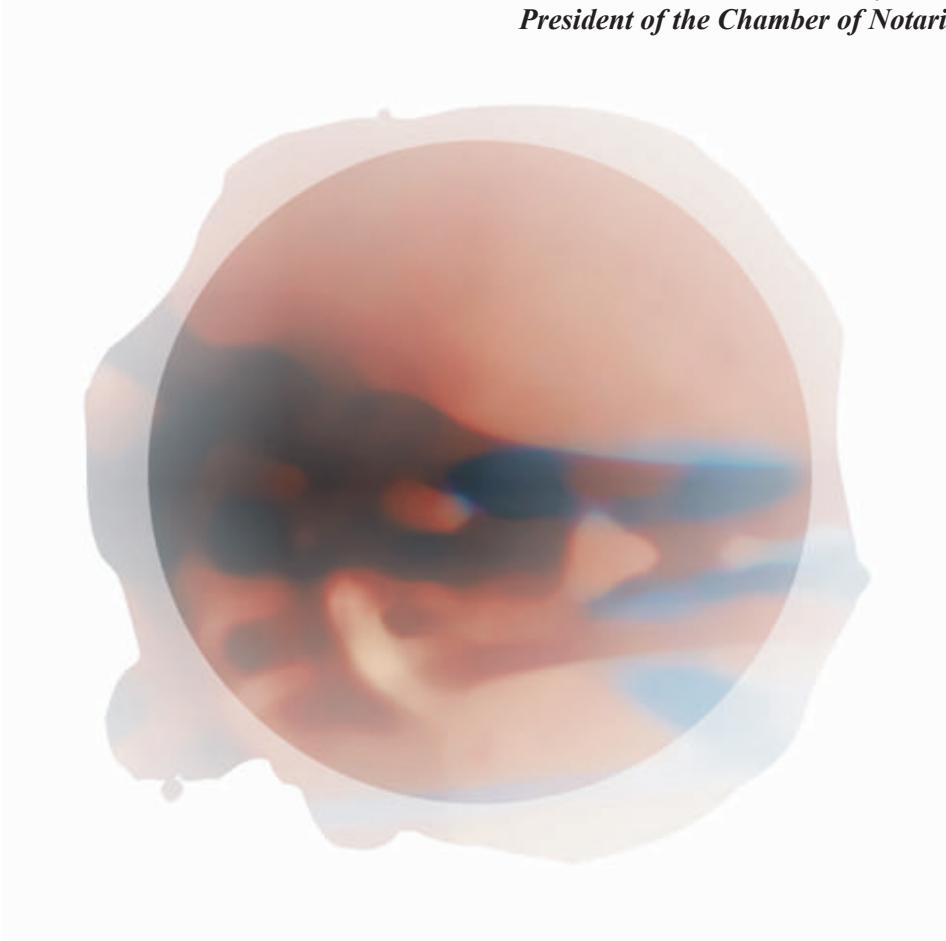
We believe that the state will recognize the importance of notary service. A state governed by the rule of law is not a static term. It is developing and changing and it demands cooperative relations of all state authorities. Conditions in fast global migration of people and capital offer a vast variety of possibilities for individual development. They also increase business and security risks making the role of notary service even more important and necessary. We believe we are not only followers of current global trends but also the co-authors of them. We believe we are capable of taking new responsibilities in areas such as matrimony,

divorces, financial relations, succession, debt recovery and further areas and in the same time we can unburden the courts. Notaries have a chance to become a part of preventive legal system that is rising in European Union. This would not represent a financial burden for the state and would be financially neutral for the users.

We believe that if we can responsibly and humanely resolve our users daily issues on one side and unburden the state and courts on the other side, than notaries can not only be proud of our role in a rule-of-law, but with our everyday work as well.

Sonja KRALJ

*Civil law notary in Slovenj Gradec
President of the Chamber of Notaries of Slovenia*

ADDRESS BY THE PRESIDENT OF INTERNATIONAL UNION OF NOTARIES (UINL)

Dear Notaries of Slovenia,
Dear Colleagues,

It is such a great pleasure for me to be part of the Celebration of the 20th Anniversary of the reintroduction of Slovenian Notariat. I am very delighted to join all the Slovenian Notaries in this event, notably because Slovenia is a wonderful example of a successful evolution to achieve a State of Law, based on rights and rules for peace, despite the attacks through History.

As far as understand, Slovenian Notariat enjoys indeed a long tradition, going back into the 18th century and it maintained its authority until 1944 when it was abolished. Luckily, conscious of the great usefulness of our profession for individuals and for the State, the new Constitution of the Republic of Slovenia reintroduced this public institution in 1995.

Slovenian Notariat joined the UINL in 1997 and is, since then, a great pillar of our Union, most of all in Eastern Europe. This History of Slovenian Notariat leads me to a short Reflexion on the past, present and future of our profession.

First of all, let me please remind you that notarial practice as the private civil servant in charge of being a reliable recorder of judicial proceedings is most undoubtedly the oldest continuing branch amongst legal professions worldwide. This practice was known as the "Scribe" in ancient Babylon, Egypt, with the Hebrews and later as "Scribae" or "Tabellius" or "Notarius" in the Roman Empire. It was long before the office of notary reached more or less its present figure in the Italian city of Bologna in the mid-13th century, thanks to Rolandino Passeggeri and his masterwork "Summa Artis Notariae". Since then a public notary was already a quasi-public official, a truly reliable and trustworthy draftsman, appointed by public authority to write and execute public deeds practicing in a private office at his own risks and under public control.

It then spread in the whole continental Europe, up to the Northern kingdoms and in the colonial times in South America, in the whole French speaking Africa, former Belgium, Dutch, French, Italian, Portuguese and Spanish colonies, and later on in major Asian countries, including Cambodia, China, Indonesia, Japan, Korea, Laos, Mongolia, Thailand and Vietnam. Nowadays, this intellectual creation which is dedicated to litigation prevention is indeed encountering a fantastic worldwide success...except in Common Law countries, where notaries, are sometimes but not obligatory legal practitioners, in charge with the sole legalization of documents generally executed by other legal professions. And because those Common Law countries have great economic power, their legal professionals sometimes try to challenge the Notarial profession and even contest its economic utility.

Mainly for this reason, we are now facing a time of uncertainties where no position is granted forever. In my personal understanding, notaries are challenged and it is great because this offers a unique opportunity to demonstrate our economic and social utility. As we all know, there is no right if one cannot prove it. Public deed is the easier, the cheapest and trustable way to evidence someone's right.

All legal systems being in a worldwide competition, we will have to demonstrate, in the very next future, the economic competitiveness of our public legal instrument and we must not fear this challenge if we truly believe in the performance and quality of it. We must also be ready to adapt and integrate all new technologies to improve our practice.

We shall not forget that "it is the function that creates the body and not the other way". No profession is immune. We have long thought that the remarkable social contributions of the notarial deed

to the promotion of peace through conflict prevention and reliable contractual relationships were enough to demonstrate its usefulness. However, it did not prevent international financial institutions to criticize the authentic public documents, as being an obstacle to the development of business and as occurring additional costs without any economic justification. However, not only does the deed is not an obstacle to business, but it seems that it is exactly the opposite. As proof, it allows better absorption of contractual relationships in the public records, eliminating most of the defects.

Regarding the cost, it is true that each service has its own cost but, as it prevents litigations, far from being an "over cost", the deed allows on the contrary considerable savings. It is therefore an urgent need to make rigorous demonstration of the economic relevance of the public document, and this is on the main current project of the UINL, by evaluating the macro-economic cost to legal systems that do not have the mechanism of authenticity.

To know more about the projects and work of the UINL, you can visit the website : www.uinl.org

*To conclude, please accept again my wishes for a very stimulating 20th Anniversary.
I look forward to seeing you in one of our next UINL meetings to debate and develop our strategy of demonstration of our social and economic usefulness. Thus, I would like to invite you all to the next UINL International Congress that will be held in Paris (France) in 2016 (October 19-22) for fulfilling exchanges of ideas with notaries from all over the Word, who share the same concerns and believes about our profession for the years to come.*

Yours Sincerely,

Daniel Sédar SENGHOR
President of the International Union of Notaries (UINL)

ADDRESS BY THE PRESIDENT OF COUNCIL OF THE NOTARIATS OF THE EUROPEAN UNION (CNUE)

In my capacity as President of the Council of the Notariats of the European Union and on behalf of the 22 European notariats that I represent, I would like to wish the Slovenian notariat all the best for the 20th anniversary of the reintroduction of the notarial function in the Republic of Slovenia.

The Slovenian notariat's membership of the CNUE dates back to 2004 when, in the context of the enlargement of the European Union, it joined our ranks at the same time as the notariats from the following countries: the Czech Republic, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Malta, Poland and Slovakia.

Since then, the Slovenian notariat has demonstrated its determination to participate in the profession's European affairs. It is even a significant force within our association, as I have been able to observe personally, both within our decision-making bodies and in carrying out our joint projects.

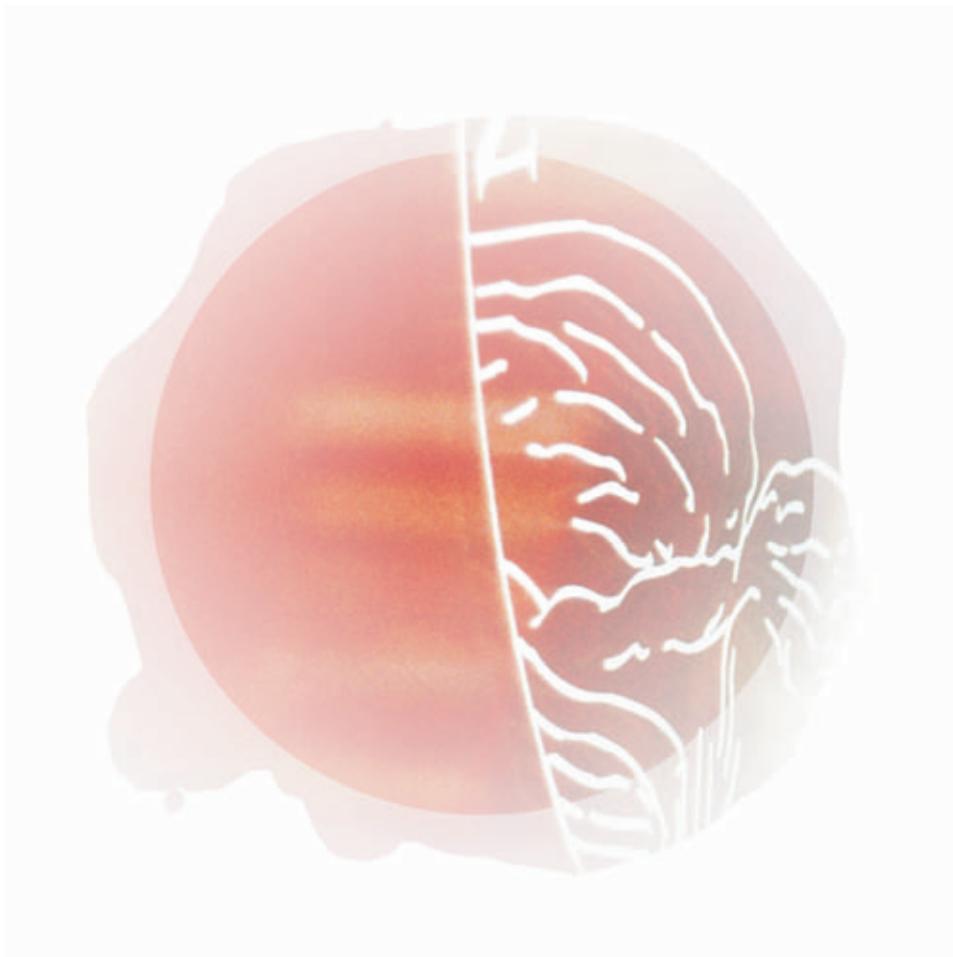
Thus, the Slovenian notariat was one of the founding members of the European Network of Registers of Wills Association (ENRWA) with the French and Belgian notariats in 2005. The aim of this association is to encourage searches for wills abroad and to make it easier to find out their content. The ENRWA is one of our great successes, since today 15 European registers of wills are interconnected, bringing ever more legal certainty to European citizens.

The Slovenian notariat also takes an active role in animating our European Notarial Network (ENN), a tool intended for notaries confronted with practical questions with cross-border aspects. This network covers the CNUE's 22 member notariats. In these 22 countries, a contact point is available to help the notaries.

Finally, I remember the role as leader played by the Slovenian notariat when setting up the European Directory of Notaries. This service, which is available in 23 languages, lists the 40,000 notaries in the European Union. It provides the notaries' contact details and languages used. The Directory, with our various information websites on succession, matrimonial property regimes and the rights of the vulnerable are all contributions by the notariat to raising European citizens' awareness of their rights.

Through its active and enthusiastic involvement, the Slovenian notariat is one of the European notariat's major assets. We are proud to have in our ranks a notariat that has deep historical roots and excellent skills. We are proud to be able to count on the Slovenian notariat and fly the flag of the Latin-type notariat, together, on the occasion of this 20th anniversary.

Jean TARRADE
President of Council of the Notariats of the European Union (CNUE)

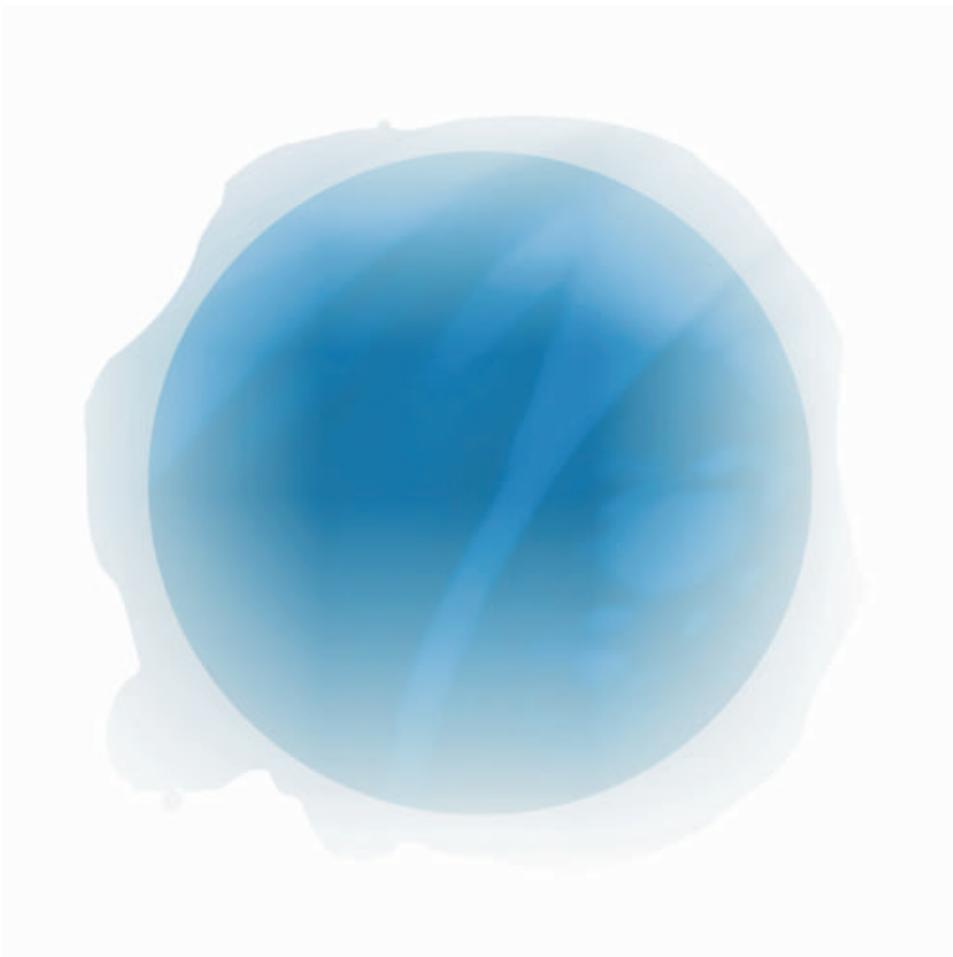
HISTORY OF NOTARIAT

A notary is an official, who writes, under the command of authorities or by private call, what he sees and hears and written has a character of the instrumentum publicum.

Tabellio and "men of the King" took care »ex industria« of the Charter. Prothonotary and Apostolic prothonotary, namely the concept close to the concept of notary, they only organized a royal or papal office. Finally, was the concept and role of the modern type of Notary public defined by the Emperor Maximilian I. in his legacy the Notary order in 1512. The Notarial practica were the measure of the reputation of a notary. One of it is in the Library of the Order of Friars Minor Conventuals in Ptuj.

Legal certainty and confidence in the rule of law in the State have been the primary task of notaries after 1848. In Slovenia worked till 1944 239 notaries. After war politics and abuse of legal certainty, have been the reason for cancellation, notaries re-run since 1995.

*prof. dr. Borut Holcman
University of Maribor
Law Faculty*

TWENTY YEARS OF SLOVENIAN NOTARIAT

The first five years were characterised by unity and collegiality among notaries. The first training courses were attended by almost all members. The notary tariff was set too high in the beginning, and has not been adequately adjusted to reflect the price rises over the last twenty years. Some controversies at the turn of the 21st century shed light on the challenges of the notarial profession; although one may fully comply with the applicable case law, the case law could undergo significant changes over time. The amendments to the Court Register of Legal Entities Act and the electronic notarial proposals have speeded up the registration of the company-related changes. The introduction of the Electronic Land Registry system (e-LR) and the electronic notarial land registry proposals accelerated the Land Registry registration procedures. A major thread running through the first twenty years of the Slovenian notariat has been the transfer of the inheritance proceedings management power to the notaries; we are still continuing with our efforts to achieve it. We have consolidated our position within the legal system over the last twenty years. Now we have to sustain our achievements.

*Bojan PODGORŠEK
Civil law notary in Ljubljana
President of the Chamber of Notaries
of Slovenia 2000–2003*

NOTARIAL PROFESSIONAL ETHICS

Ethics deals with the concepts of good and evil human aspirations and conduct, and it was recognised as the branch of philosophy already in the time of Aristotle. Any man or a woman who lives in a country which respects the principles of the rule of law and human rights, must live in accord with certain rules and regulations. Moral values and ethical norms formed the basis for the rules laid down by the constitutions, laws and regulations.

There are ethical norms observed by the society as a whole, and then there are professional moral values and ethical principles laid down by the codes of professional ethics. The Slovenian Code of Notarial Ethics was adopted, by common agreement, in 1996. Thereby, the Slovenian notaries committed ourselves to respecting the adopted ethical principles and rules of professional conduct to build a good reputation and public confidence in the notarial profession.

The profession and functions of a notary should become the notary's way of life. Personal dignity and reputation, as well as the dignity and reputation of the profession, independence, impartiality, incompatibility of the profession of notary with other functions and activities, the obligation of professional secrecy, as well as the obligations to clients, colleagues, public and other authorities can only be maintained and protected, if the ethical principles are applied in both one's personal and professional life. The notaries should practice their profession with due diligence, observe the code of etiquette, be polite and show respect to their clients, public and other authorities, compete with other notaries only when it comes to the quality of their work, and follow the rules of the organisation they work for. They should be committed to the continuing professional development, continually update their own skills and knowledge, as well as the skills and knowledge of their employees, especially assistant and trainee notaries.

All notaries and the Chamber of Notaries must also be committed to the continuing development and perfection of our ethical norms. The establishment of an Ethics Committee could help us achieve this aim. Ethics always has been and always will be a challenge for us all, day in, day out; how we face up to that challenge depends solely on us.

*Marjana TIČAR BEŠTER
Civil law notary in Škofja Loka
President of the Chamber of Notaries
of Slovenia 2008–2015*

Notarii Sloveniae ad MCMXCV

